

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Ju-
goslaviji 80 Din, za
inozemstvo 100 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Čekopis se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon šte. 50, upravnništvo šte. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekopis
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7583, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a Pri večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondeljka in
dneva po prazniku

Slovenska fronta.

Sobotni »Narodni Dnevnik« je naslovil članek na slovensko inteligenco, v katerem jo poziva, naj se zave svoje dolžnosti, izstopi iz dosedanje pasivnosti in zasede svoje mesto v slovenski fronti. Enotna slovenska fronta je vsled nerazumevanja Belgrada za enakopravnost neobhodno potrebna in škodljivca je Slovenije, kdor je proti tej fronti. Tudi slovenski inteligent se mora organizirati na slovenskem programu. Prav nič separatističen ni ta program in tudi ne kulturnoboje. Pač pa je edino sredstvo, da bomo Slovenci v sedanjem boju enotni in edina pot, da bo zmago načelo enakopravnosti.

To je torej idejna vsebina »Dnevnika« članka. Vsekakor simpatična in tudi soglasna z našimi željami in intencijami, ki smo jih ob istem vršarju že večkrat izrazili in povdarili. Radi tudi priznamo »Dnevniku« pošteno namero, ki ga pri tem vodi, in marširaj je v svojem članku povedal, kar bi brez vsega tudi mi podpisali. Toda žal, ugotoviti moramo, da »Dnevnik« pri tem predmetu, kjer bi moral biti objektivni, ni objektivni in nepristranski. A lahko bi to bil, ko bi se bil povzpel do malo liberalnejšega stališča kot ga pokaže.

Piše namreč med drugim:

»Kakor pa bi velik del naprednih Slovencev z ozirom na potrebo slovenske fronte rad podpiral SLS v boju za uresničenje združene samoupravne Slovenije, tako pa je nemogoče, da bi vsled tega postal klerikalen. Če ne more SLS tudi za kratko dobo postaviti svoja klerikalna gesla v kot, tedaj tudi drugi Slovenci ne morejo zatajiti svoja kulturna naprednejša načela.«

Radi bi vedeli, katera gesla SLS smatra »N. D.« za »klerikalna«, ki bi jih bilo treba postaviti v kot. Mi izpovedujemo samo dvoje idejnih gesel: katoliško in slovensko. Ker pa v slovenskem geslu »N. D.« z nami soglašajo, domnevamo, da ne soglašajo v katoliškem geslu. In zakaj ne? Ker se mu zdi, da vsebuje kulturna načela, napram katerim so načela drugih Slovencev kulturno naprednejša. Naj nam »N. D.« oprosti, toda mi si upamo celo dvomiti, da bi bila načela, ki jih ima v mislih in ki se jim pravi liberalna načela, kulturno naprednejša od katoliških ali, kakor jih »N. D.« imenuje, klerikalnih načel. Mi bi mu tudi prav lahko dokazali, da so katoliška načela kulturno tako napredna, da si je naprednejših težko zamisliti. A vemo, da se »N. D.« od nas ne bi dal prepričati, zato naj zadostuje, da se sklicujemo na predsednika Zedinjenih držav Mr. Coolidgeja, ki je nedavno tega izjavil: »Jaz vidim najsigurnejše jamstvo za moralni in kulturni napredek človeštva v katoliški ideji.« In pa, ali je morda znano »Dnevniku«, kaj je v prvem povojnem času, ko je grozila Evropi boljševiška nevarnost, pisal socialist Hervé v svoji »Humanité« o katolicizmu? — »Katolicizem je edina rešitev evropske civilizacije.«

Res se čudimo »Nar. Dnevniku«, ki je — priznamo — izmed takozvanega »naprednega« slovenskega časopisa še najbolj prosvetljen — da se za ne more enkrat otresti tistega puhlega, zastarelega in v pravem pomenu besede nazadnjaškega liberaluharstva, ki leži že kmalu 50 let ko mora na slovenski miselnosti in duševnosti in ki danes tolikim slovenskim ljudem ne da izpregledati, da so zašli na napačno, za slovenstvo nesrečno pot.

»Nar. Dnevnik« se obrača na »napredno« slovensko inteligenco in jej kaže »pot« v slovensko fronto, ali na strani »ene« že obstoječih slovenskih takozvanih »naprednih strank« ali, če ne more delati v okvirju obstoječih strank, naj si ustvari torišče sama. Kako si »N. D.« to predstavlja? Novo stranko napredne inteligence? In kje je ta »napredna« slovenska inteligenca, ki bi se pridružila enotni slovenski fronti?

Ali upa »N. D.« pridobiti za enotno slovensko fronto tisto »napredno« inteligenco, ki se je zbrala v samostojno-demokratskem taboru, tisto inteligenco, ki je vseh teh sedem let mirno in brez najmanjšega protesta trpela sistematično gonjo proti slovenstvu in ki se je zadnjič na Pribečevićevih shodih tako navduševala za boj proti separatizmu in klerikalizmu in prisegala na fanatizem g. Pribečevića? Mislimo, da je tu vsak ap. zastoj.

Po našem mnenju je orientacija za slovenskega inteligenta prav lahka: dober, zaveden Slovenec naj bo, nič več mu ni treba. Ni treba ne da je »klerikalnega« ne »liberalnega« mišljenja. Slovenskega mišljenja naj bo, a tem bo v današnjih časih najnaprednejšega

Radiča čaka še huda ura.

Belgrad, 15. febr. (Izv.) Kakor smo že poročali, se je vladni koaliciji podaljšalo življenje do sprejetja proračuna. Ni pa izključeno, da bo prišlo še prej do iznenadenja, ki so z ozirom na Radičeve govode verjetne. Kar tiče Radičeve osebe, je gotovo to, da poslednji dogodki zanj niso bili poslednja lekcija. Če se je začel odložil njegov padec iz vlade, s tem se ni končana afeta z njegovimi napadi.

Radikali napovedujejo, da bo moral ubogi Stipica požreti še marsikako grenko in neljubo lekcijo. Radikalni ministri in poslanci, ki so bili te dni na agitaciji, so to v svojih govorih jasno povedali.

Poleg tega se je iz Amerike oglašil finančni minister Stojadinović, ki odločno demontira Radičeve trditve, da bi bil izgubil 500.000 frankov pri kartanju. To je edini glas, ki ga je poslal finančni minister v domovino osebno, odkar se pogaja za ureditev naših dolgov v Ameriki.

Njemu se je pridružil drug užaljeni mini-

ster, minister za notranje zadeve Maksimović, ki leži že dalj časa bolan, zato dosedaj še ni mogel obračunati z Radičem. Njegovi prijatelji zatrjujejo, da bo po svojem okrevanju ukrenil vse potrebno v obrambo svoje časti.

Tako se zbirajo temni oblaki nad glavo Stjepana Radiča. Odlaganje krize vladne koalicije nam je dobro informirana oseba danes v glavnem pojasnila z naslednjimi besedami: »Radič, odnosno Hrvati morajo pri glasovanju podpisati menico državi, potem se lahko z njimi naredi temeljit obračun.«

Belgrad, 15. febr. (Izv.) »Politika« prinaša zelo značilen uvodnik »Ad usum asini«, v katerem se peča z načinom Radičeve politike. Kakor je razvidno iz naslova, ga vzporeja s to štirinožno živaljo. Radi tega je značilna tendenca, ki jo zasleduje proti Radiču, kar dokazuje, da med srbskim javnim mišljenjem kampanja proti Radiču še vedno ni končana, ampak da je pričakovati novih ofenziv.

minister to vest o kvartanju finančnega ministra kar sam izmislil.

Ninčičeve muke z Radičevim afero.

Belgrad, 15. febr. (Izv.) Diplomatska afeta, ki jo je povzročil Stjepan Radič s svojimi napadi na papeževga nuncija Pellegrinetti, se normalno razvija. Danes se je trdilo, da je papežev nuncij radi te zadeve poslal zunanjemu ministru noto, v kateri naglašajo, da je slučaj nasproten mednarodnim običajem in državni kurtoziji. Zatrjuje se, da je dobil papežev nuncij Pellegrinetti na to noto odgovor, ki ga je Ninčič osebno napisal. Končno se trdi, da je z rešitvijo te mučne zadeve tudi v zvezi skupen obisk angleškega poslanika Cunarda, francoskega poslanika Grenarda in pa italijanskega poslanika Bordrera. Po informacijah teh krogov so vsi trije nastopili skupno, da se dojenju diplomatskega zbora da popolno zadoščenje. Z zunanjim ministrom so se razgovarjali o načinu, po katerem naj bi se to zgodilo.

Dr. Korošec pri zunanjem ministru.

Belgrad, 15. febr. (Izv.) Veliko pozornost je vzbudilo, da je danes od 6. do 7. predsednik Jugosl. kluba dr. Anton Korošec v kabinetu zunanjega ministra konferiral z zunanjim ministrom Ninčičem. Kolikor smo mogli zvedeti, sta se razgovarjala o važnih in aktualnih zunanjepolitičnih problemih.

Dr. Stojadinović -- Radič.

Belgrad, 15. febr. (Izv.) Kabinet finančnega ministrstva sporoča z ozirom na znano Radičovo žaljivo izjavo o fin. ministru: Finančni minister dr. Stojadinović je poslal iz Washingtona svojem kabinetu tale brzogovorni demanti: Prosim, da kategorično demantirate vest, ki je iz zlobnosti prišla v javnost, da sem v Parizu hazardiral in izgubil 500.000 frankov. »Corriere della Sera« kratko konstatira, da nikdar ni objavila kake notice o tem, da bi finančni minister dr. Stojadinović zaigral v Parizu pol milijona frankov.

Kar izmislil si je g. Radič.

Belgrad, 15. febr. (Izv.) Vladno »Vremec« piše danes sledeče o rešitvi poslednje krize: »Značilno je, da se nestalnost, ki so jo izzvali Radičevi govori v nastadi, še ni popolnoma odstranila in da bo skoraj prišlo do novih objašnjevanj neupravičenih napadov prosvetnega ministra na finančnega in notranjega ministra. Kakor znano je Stjepan Radič v neki izjavi potrdil svoje izjave o Stojadinoviću, da je v Parizu zakvartal denar. Pravil je, da je to zvedel iz milanskega »Corriere della Sera«. Izkazalo se je, da je ta trditve popolnoma izmišljena. Na vprašanje, ki ga je nek tujkajšnji list poslal milanskemu »Corriere della Sera«, je dobil odgovor, da se v nobeni številki tega lista ni objavila nobena vest, ki bi bila za Stojadinovića nepovoljna. Ako se bo dokazalo, da je stvar dejansko taka, se bodo uresničile slutnje mnogih, da si je prosvetni

mišljenja. In potem bo tudi videl, kje je njegovo mesto: tam, kjer je danes ogromna večina slovenskega ljudstva. Tisoči slovenskih inteligentov so že našli to pot, hvala Bogu, in našli jo bodo še nadaljnji. Zaslepljenči pa nikoli. Njihova naprednost jih je že pripeljala — onstran slovenske fronte.

Radičevci agitirajo v spremstvu orožnikov.

Belgrad, 15. febr. (Izv.) V informiranih krogih se trdi glede napadov na notranjega ministra, da je Radič napadel notranjega ministra samo radi tega, ker veliki župan splitski na Radičovo zahtevo ni hotel tam dajati na razpolago orožnikov in policistov, da bi spremljali njegove agitatorje po agitaciji. To vest potrjujejo informirani krogi. Je zelo značilna, ker kaže, kako razpoloženje mora vladati med volivci v Dalmaciji, ako morajo Radičevi poslanci hoditi po vaseh z orožniškim spremstvom.

NARODNA SKUPŠČINA.

Belgrad, 15. febr. (Izv.) Kakor smo že poročali, se bo vršila jutri seja narodne skupščine, na kateri se bo nadaljevala splošna razprava o proračunu. Nastopili bodo Trumbić, Moskovljević in Triljević, mogoče tudi Joca Jovanović.

Kongres Zveze drž. nameščencev.

Belgrad, 15. febr. (Izv.) V Belgradu se je vršil včeraj in danes izredni kongres glavne uradniške zveze. Na kongresu so bili mnogoštevilni zastopniki, nad 150. Obširno so razpravljali o boju za pravice uradništva. Delegat Slovenec g. Lilleg je obširno utemeljeval, da mora uradništvo voditi borbo do skrajnosti.

Posebna delegacija naj bi obiskala ministrskega predsednika Nikolo Pašića, skupščinskega predsednika Marka Trifkovića, pravosodnega ministra Marka Gjuričiča, namestnika finančnega ministra Nikolo Uzunovića in predsednika finančnega odbora Radonjića. Deputacija je bila pri Nikolu Uzunoviću, mu pojasnila položaj uradništva in mu izjavila, da bo uradništvo moralo izvajati posledice, ako vlada ne bo izvedla pravice, ki mu po zakonu pristojajo. Uzunović je odgovoril, da kot namestnik finančnega ministra ne more dajati nobenih obveznih izjav.

Na kongresu se je posebno naglašala potreba po ustanovitvi enotne fronte uradništva za izvojevanje najvažnejših življenjskih zahtev. Kongres je vodil predsednik Zveze dr. Milan Jovanović. Kongres se je odločno zavzel za čimprejšnje izplačilo razlik na prejemkih, za revizijo uradniškega zakona, za izenačenje kronskih upokojencev ter za izboljšanje socialnega in materialnega položaja uradništva.

Obtinske volitve v Bolgariji.

Belgrad, 15. febr. (Izv.) Iz Romunije poročajo o krvavih spopadih ob priliki občinskih volitev. Iz Sofije pa prihajajo vesti, da so se včeraj po Bolgariji vršile občinske volitve, ki so potekle vsepovsod v popolnem miru. Vladna večina je dobila večino, vendar pa ne tako veliko, kakor pri zadnjih volitvah. Prva najmočnejša stranka je ostala »demokratski zgovor«, nato pridejo nacionalni liberalci, »zemljedelci«, demokrati, najslabši pa so socialisti in komunisti.

Sofija, 15. febr. (Izv.) Rezultat občinskih volitev v Sofiji je sledeči: »Demokratski zgovor« 10.462 glasov, nacionalni liberalci 4683, »zemljedelci« 3657, demokrati 3228, »Stambolovisti« 1918, socialisti 2661, nevtralni 1049.

Krvave občinske volitve v Romuniji.

Volivni boj za občinske zastope je silno oster. Na deželi so se na več mestih udarili liberalci (vladinovci), ki hočejo z nasiljem doseči ugoden rezultat, z združenimi opozicionalci. Pri takih pretepih je že več ubitih in veliko število ranjenih. V Calafatu sta se stranki spoprijeli z noži. Na obeh straneh je veliko ranjenih. V mnogih občinah opoziciji ni bilo mogoče pravočasno vložiti kandidatne liste, tako da je vložena samo vladna lista in so se njeni kandidati proglasili za izvoljene. Od 9000 občin je bila vložena v 3000 občinah samo vladna, v 14 občinah pa samo opozicijska lista.

V Bukarešti so visokošolci dvignili veliko demonstracijo. Sebe vojaštvo je razpodelo demonstrante. Ranjeni so bili en častnik, 4 podčastniki, 12 korporalov in 8 vojakov. 34 visokošolcev je aretiranih. Vlada je sklenila, da se aretiranci postavijo pred vojno sodišče in je zaprosila rektorja, da jih izključi z univerze. Neprestano patrolirajo po mestu močne vojaške in žandarmerijske eskorte, da vzdržujejo mir.

Belgrad, 15. febr. (Izv.) Po vesteh iz Bukarešta so se tamkaj vršile občinske volitve, na katere se polaga velika važnost. Prve vesti ne prinašajo nobenih rezultatov. Vendar se zdi, da so vladne stranke zelo nazadovale. Mnogo vesti govori o krvavih spopadih in velikem prelivanju krvi po mnogih romunskih mestih. Dosedaj se je izvedelo, da je bilo pri tem več oseb mrtvih, nad 20 pa težko ranjenih. V glavnem mestu Bukarešti patrolirajo po mestu neprestano močne vojaške in orožniške patrolje.

Izpremembe v naši diplomaciji.

Belgrad, 15. febr. (Izv.) Zunanji minister Ninčič je bil včeraj dvakrat v avdienci na dvoru. Kralj je najprej podpisal ukaz, na podlagi katerega se v smislu čl. 79. in 88. ustave predlagajo narodni skupščini v odobrenje mednarodne konvencije, sklenjene pri Društvu narodov v svrhu socialne zaščite delavstva, in ukaz, ki se nanaša k zakonskemu predlogu o spremembi čl. 393. versailleske mirovne pogodbe. Končno je zunanji minister predložil kralju v podpis velik ukaz o prenehanju naših poslanikov na najvažnejših diplomatskih mestih.

Na podlagi tega ukaza so imenovani: dosedanj poslanik v Berlinu Zivojin Balugdić za poslanika v Rimu. Na njegovo mesto pride dosedanj poslanik pri Vatikanu dr. Josip Smoljaka.

Za poslanika pri Vatikanu je določen dosedanj naš poslanik v Varšavi Jevrem Simić, dosedanj poslanik v Rimu Voja Antonijević je premeščen v Madrid in dosedanj madridski poslanik Dragomir Janković prevzame funkcije ministra dvora. Za Varšavo je imenovan dosedanj poslanik v Budimpešti Tiha Popović.

Generalni konzul v Düsseldorfu Radovan Šumenković je imenovan za legacijskega svetnika v Varšavi, na njegovo mesto pride generalni konzul Aleksander Body. Za konzula v Zadru je imenovan Miodrag Petrović in za konzula v Montrealu Ante Šeferović.

G. Simić, ki je bil dosedaj poslanik v Varšavi, in sicer zelo miren diplomat, za katerega se tekom njegovega delovanja v Varšavi ni ravno mnogo slišalo. Značilno je dejstvo, da je sedaj prvič imenovan za poslanika pri Vatikanu pravoslavni diplomat. Dosedaj so to mesto upravljali vedno katoliki.

PROTI UKINITVI MINISTRSTVA ZA SOCIALNO POLITIKO.

Belgrad, 15. febr. (Izv.) Včeraj so zborovale socijalistične sindikalne organizacije. Po daljšem govoru glavnega tajnika Krekića je zbor sprejel resolucijo, ki se izjavlja proti ukinitju ministrstva za socialno politiko.

ANGLEŠKA DELAVSKA STRANKA IN LIBERALCI.

London, 15. febr. (Izv.) Na zborovanju vodstva neodvisne delavske stranke so razpravljali o predlogu sodelovanja delavske stranke in liberalcev. Vodstvo je ta predlog odklonilo in izreklo, da je vsako skupno delo med Labour Party in liberalno stranko nemogoče, ako noče delavska stranka odstopiti od svojih socijalističnih načel. Delavska stranka ob tej priliki ponovno poudarja, da med thory in liberalci ne vidi nobenih bistvenih razlik.

Federalizem v Švici.

Ze od nekdanj imajo politične uredbe v Švici veliko privlačno silo za narode starega in novega sveta. Če se mora Anglija imenovati matično konstitucionalnega parlamentarizma, če slovejo Združene države po tem, da so prve uvedle splošno volivno pravico, se po pravici označuje Švica kot najstarejša živa federalistična državna oblika. Zato ni čudno, da je Švica v tem oziru vzgled mnogim modernim parlamentom; vendar pa je in ostane bistven razlog v tem, če je kaka demokratska uredba zrasla iz ljudstva samega ali pa je le mrtva, zapisana ustavna določba. V Švici je demokracija vzrasla iz ljudstva samega in je bila z njim vedno najtesneje združena. V tem tiči vzrok, da je švicarska demokracija res prava federalistična demokracija in da so vsi naporci centralistov, uničiti to demokracijo, popolnoma brezuspešni. A kljub temu federalističnemu duhu ljudstva tudi Švici ni prizanesel boj med federalizmom in centralizmom. Ta boj je švicarsko ljudstvo dobro prestalo. Kako je bil tuj ljudstvu centralistični duh, ki ga je zanesla francoska revolucija tudi v Švico, se vidi iz tega, da je Napoleonova združitev vseh švicarskih kantonov v eno, centralistično urejeno državo (Helvetia) trajala le pet let in so kantoni dobili nazaj vso prejšnjo samostojnost. Znamenito za katoličane je to, da so se švicarski katoliki prav posebno odlikovali v boju za federalizem in so v tem oziru enotno nastopali.

Kako pa je prišlo sploh do boja med federalizmom in centralizmom v Švici? Šele humanizem in na umeten način v krščanski svet presajeno rimsko pravo sta utrla nekako pot absolutizmu in centralizmu. Na podlagi angleško-francoske »prosvetljene« filozofije se je zrušil monarhistični absolutizem Francije, ki ga je zamenjala centralistična demokracija. Ta je dala sicer vsakemu posamezniku politične pravice; toda razen njih je poznala vsemočno državo, ki nad vsemi gospoduje. Centralistična demokracija je pozabila, da so med individui in državo: družino, občino, pokrajino, pa tudi narodne in kulturne manjšine in v zasiguro tem organom pravico do samostojnosti, ki jim gre. Centralistična država pa je podobna telesu, ki mehanično vodi in upravlja iz svojih prevelikih možganov ostale dele telesa, katere več ali manj oropa njihovega lastnega življenja.

Švicarsko ljudstvo se je vedno borilo proti tem centralističnim težnjam. In če pomislimo, da je Švica sestavljena iz 4 jezikovno in kulturno zelo različnih narodov, tvori v tem pogledu gotovo najinteresnejši federalizem vsega sveta, živ dokaz, da države ne tvorijo le narodnost, ampak da so idealne in moralne sile krepkejšje kot naravni dar narodnosti in jezika. Skrivnost, ki omogočuje tako različnim narodom složno skupaj bivati, tiči v dveh stvarih. V zunanje-političnem oziru ne najdemo nobene tendence po razširjenju, ampak je vse življenje uravnano le na brambo; v notranje-političnem pogledu pa vlada povsod pravi federalistični duh, ki pospešuje udejstvovanje vseh organskih členov v državi.

Na čelu švicarske zveze stoji narodni svet, ki ga volijo moško prebivalstvo, stanovski svet, ki ga tvorijo po 2 zastopnika iz vsakega kantona in izmed teh 2 svetov izvoljeni zvezni svetniki (ministri), ki imajo izvrševalno oblast. Poleg tega pa obstoji kot najvišje sodišče zvezno sodišče v Lozani. Pravice teh centralnih oblasti so natančno določene v ustavi. V glavnem se raztezajo na skupno zunanjo politiko in armado, na carinska, gospodarska in trgovska vprašanja. — Ustavo more spreminiti le ljudsko glasovanje.

V vseh drugih ozirih pa imajo kantoni, ki tvorijo švicarsko zvezo, veliko samostojnost. Kako globoko je ukoreninjena federalistična ideja med ljudstvom, dokazuje n. pr. to, da je v kantoni, ki so jezikovno mešani, ustavno določeno, da mora vsakokrat določeno manjšinsko število vladnih članov pripadati temu, oziroma onemu jeziku. Zanimiva prikazen v teh kantoni je tako zvano ljudsko zborovanje, ki ima svoje počete že v 12. stoletju. Tu si stojijo nasproti katoliki in protestanti, socialisti in konservativci. Zborovanja prirejuje silno slovesno; iz srede navzočih izvolijo vlado za kanton (naša pokrajinska vlada!), se posvetujejo o postavah itd. Taka zborovanja obstojajo danes še v šestih kantoni. Federalistični duh preveva vso upravo. Vseposvobod najdemo velik obzir do narodnih manjšin, vseposvobodno stremenje, da se poravnajo morebitni nastali prepri. Samoobsebi umevno je, da to temeljno načelo ne izključuje tudi verskega in političnega boja. Tudi Švica je bila deležna kulturnega boja, v kolikor se je javila tendenca po centralistični ustavi ali pa so nastopili v posameznih kantoni posebno zagriženi kulturnobojci. V splošnem pa so katoliški kantoni ohranili svoje pravice tudi v kulturnem boju in to ravno vsled federalistične ustave, v kolikor so bili katoliki politično organizirani.

Med najbolj zvestimi boritelji za federalizem najdemo podeželsko ljudstvo, obrtni in srednji stan, medtem ko so najvnetejši zagovorniki centralizma elementi, ki niso več toliko navezani na domača tla, socialni demokrati in levičarska svobodomiselnostna plast in-

teligence, ki se še vedno drži načel francoske revolucije. Namen slednjih je jasen. S centralistično ureditvijo države upajo uničiti življenje kantonov in tako pripomoči nekrščanskim idejam do zmage posebno v šoli in upravi.

Za katoličane bi bilo prav zanimivo raziskovati, kakšne prednosti je prinesel federalizem kat. Cerkev in njeni svobodi; ravnotako bi bilo interesantno preiskovati argumente, zakaj so nekateri švicarski katoliki branili federalizem z nevarnostjo svojega lastnega življenja.

Važno je tudi vprašanje šolstva. Visoko šolstvo je sicer v rokah zveze, a svobodna katoliška univerza v Freiburgu, ki jo vzdržuje katoliški kanton Freiburg, dokazuje, da imajo tudi kantoni državno priznane visoke šole. Ljudske šole pa so popolnoma v rokah kantonov; ti zidajo in vzdržujejo šole, imenujejo učitelje itd. Tako imajo katoličani v katoliških kantoni precej svobode, v ostalih, kolikor je velik njihov politični vpliv. Zato je razvidno, zakaj je večina katoličanov iz verskih razlogov za federalizem.

Če se postavlja Švica vsled svojih uredb tolikokrat za zgled drugim, je treba to seveda relativno razumeti. Kakor ni nikjer na svetu nič popolnega, tako tudi tu ni vse tako, kot bi moralo biti. Ali vendar ni pretirano, če rečemo, da je Švica glede svojega federalističnega razvoja lahko šola za Evropo.

Za sedeže v Društvu narodov.

Prepir za sedeže v svetu Društva narodov se nadaljuje z vso živahnostjo. Španija se sklicuje na svojo veliko moč v Evropi in Južni Ameriki in grozi, da skupno z grupo nekaterih ameriških držav izstopi iz Društva, če se ji ne dodeli stalno mesto v svetu. Po drugi strani se pa Francija trudi dokazati Poljski, da jo bo na vsak način podpirala in zahtevala poljskega kandidata kot protitež proti Nemčiji. Francoski listi že razglasajo, da se je Briand posrečilo pri zadnjem sestanku s Chamberlainom pridobiti slednjega za poljsko kandidaturu.

Švedska vlada se je tudi oglašila in se izjavila proti vsakemu drugemu razširjenju sveta Društva narodov, le Nemčiji naj se dodeli eno mesto. Švedska vlada pričakuje, da bo tudi Anglija v seji dne 8. marca zagovarjala to stališče.

Nemčija sama igra vlogo ponižanega in razžaljenega in naglašja, da bi smatrala za veliko nelojalnost, če bi se majhni državi, kakršna je Poljska, dodelilo mesto v svetu, ki je namenjen samo za velike. Sprejem Poljske v svet Društva narodov bi popolnoma izpremenil njegovo konstrukcijo in Nemčija bi smatrala to za bistveno izpremembo položaja. Zato si Nemčija za ta slučaj že vnaprej pridržuje svobodne roke, da napram takim ali podobnim izpremembam svobodno zavzame stališče. V skrajnem slučaju bi Nemčija tudi preklicala vstop v Društvo narodov.

GLAVNI TAJNIK DRUŠTVA NARODOV V BERLINU.

Berlin, 15. febr. (Izv.) Glavni tajnik Društva narodov sir Eric Drummond je danes prišel semkaj. Tukaj bo ostal par dni, da z zunanjim ministrom ugotovi vse formalitete za sprejem Nemčije v Društvo narodov. Pri tem se bosta diplomata tudi dogovorila, koliko in katera uradniška mesta dobi Nemčija v uradu Društva narodov in katera morda kasneje, ko potečejo sedanje pogodbe nekaterih višjih uradnikov.

LUŽISKI SRBI PRED DRUŠTVOM NARODOV.

Zeneva, 15. febr. (Izv.) »Journal de Geneve« javlja, da so Lužiški Srbi ustanovili narodno organizacijo »Narodni svet Lužiških Srbov.« Ta narodni svet je poslal posebno delegacijo, ki jo tvorijo: Barč, dr. Hermann in Lorenc. Ta deputacija odpotuje v Zenevo, da predloži Društvu narodov želje in pritožbe Lužiških Srbov.

RUSIJA IN DRUŠTVO NARODOV.

Moskva, 15. febr. (Izv.) Ruski telegrafski urad poroča, da je Čičerin odpisal na Društvo narodov pismo, v katerem izraža željo, da bi se zasedanje Društva ne vršilo v Ženevi. Ker se je že ponovno izrazila želja, da bi sedež in zborovanja Društva prenesli drugam, gotovo ne bo težko upoštevati tega predloga. Sovjetska Rusija namreč izključuje vsako možnost, da bi se udeležila zasedanj Društva narodov, ako se vrši to na švicarskem ozemlju. Dekler spor s Švico radi umora Vorovskega ne bo rešen, ne bo posetil švicarskega ozemlja noben ruski zastopnik. Ako bi svet Društva narodov ne ugodil tej zahtevi, potem bo moral nositi vso odgovornost, če se tako velika država kot je Rusija, prihodnjega zasedanja ne bo mogla udeležiti. Ruski zunanji minister je zato prepričan, da bo svet Društva tej želji ugodil.

NOVI DELAVSKI MINISTER NA POLJSKEM.

Varšava, 15. febr. (Izv.) Predsednik republike je izročil voditelju socialno-demokratske stranke Barlickyju dekret, s katerim ga imenuje za delavskega ministra.

SOVOJO ZAROČENKO UMORIL.

Hamburg, 15. febr. (Izv.) Policija je našla v pristanišču kovčeg, v katerem je bilo zloženo razsekano žensko truplo. Ugotovili so, da je to truplo 27 letne Helene Triess, katero je umoril njen zarobenec. Morilec so že na sledu.

Briandova zmaga.

V sobotni popoldanski seji parlamenta je prišlo do viharne scene pri debati o reformi davka na dedščino. V imenu desnice je bivši trgovinski minister Raynald predlagal, naj se razprava o tem členu preloži na konec proračunske debate. Poročevalec finančnega odbora Lamoureux je izjavil, da s tem predlogom finančni odbor ne more soglašati. Smatra to vprašanje za eno najvažnejših, ker bi novi davek, ki se uzakoni s tem členom, prinesel državi letno 500 milijonov frankov. Finančni minister Doumer je proti pričakovanju podprl zavlačevalen predlog bivšega trgovskega ministra, dočim je poslanec Palmade zahteval, da zbornica razpravlja o tem členu takoj. Med vpitjem in ropotom je Palmade zaklical, da bi odložitev te razprave pomenila beg kapitala iz države. Ta medklje je še bolj razdražil duhove.

Med največjim hruščem in truščem se je dvignil ministrski predsednik Briand in odločno zahteval, da se razprava o tem členu odloži. S tem vprašanjem stavi vlada tudi vprašanje zaupanja. Briand je opozarjal zbornico na veliko nevarnost, ki preti Franciji. Socialisti, ki nastopajo proti vladi, naj vedo, da nosi vlada vsled drugačno odgovornost kot socialistična stranka.

Predsednikov govor je dvignil nov vihar ogorčenja na levi, dočim sta desnica in centrum burno pritrdjevala. Pri skrajno napetem glasovanju je bil Briandov predlog sprejet s 326 proti 183 glasovom.

Tako je Briand proti pričakovanju dobil v zbornici večino za vladne finančne predloge, čeravno so ga zapustili poslanci, ki so doslej tvorili vladno večino. Vsa desnica je glasovala z Briandom. Briandova večina ni več večina levega bloka, kajti proti Briandu je glasovalo 46 radikalov, 96 socialistov, 29 komunistov in 12 republikanskih socialistov. Radikalni so se razcepili: 25 se jih je vzdržalo glasovanja, 54 jih je glasovalo z vlado, 46 pa proti.

Briand stoji sedaj pred najtežjo nalogo. Dobiti mora večino za končno sprejetje zakona o neposrednih davkih, proti katerim so socialisti ves čas vodili ostro kampanjo.

Gotovo je, da s sedanjjo večino Briand ne bo dolgo vladal, ali mora vsvariti nov most do levičarskih strank, ki so sedaj proti njemu ali pa bo v kratkem — šel.

Težave češke koalicije.

Danes se sestane češka narodna skupščina. Predsedstvo je določilo sledeči dnevni red: 1. Volitve v predsedstvo in odeske. 2. Poročilo proračunskega odbora o načrtu zakona o direktnih davkih in izrednih nakladah za 1926. 3. Poročilo ustavnega odbora. 4. Imunitetne zadeve. Ta dnevni red ostro kritizira vse časopisje — tudi vladno. Nastop narodnosocialističnega časopisja je bolj opozicionalen kot vladi prijazen. Tudi listi Čsl. Ljudske stranke ostro kritizirajo delo koalicije. Vsa javnost čuti, da bodo prihodnji dnevi zelo kritični. Edino češka republikanska stranka je optimistično razpoložena in zagotavlja, da bodo odstranjene vse težkoče in se bo vse dobro izteklo. Največja sporna vprašanja so sledeča:

Priznanje Rusije. Proti priznanju sovjetske ruske vlade so se dvignili češki narodni demokratje in v svojih organih brezobzirno napadajo dr. Beneša, češ da v tem vprašanju nastopa popolnoma absolutistično, da niti v lastnem klubu nima somišljenikov in zagovornikov svojega boljševoim prijaznega nastopa. Proti priznanju so se dvignili češki generali. V listu »Samostatnost« dokazujejo, da je priznanje Rusije velika strateška pogreška, da hočejo boljševoiki imeti Češko samo za most za svoj pohod v Srednjo Evropo in preko Podkarpatske Rusije na Balkan.

Uradniški zakon je druga sipina, ki grozi Švehlovi barki. Moral bi biti prva točka na dnevnem redu skupščine, pa vlada še glede njegovih osnov ni edina. Vsaka koalicijska stranka ima gotove panoge uradništva za sabo in jim skuša priboriti čim več ugodnosti — seveda na škodo ostalih panog. Zlasti narodni socialisti in socialni demokratje, ki si sicer radi pomagajo posebno kadar nastopajo proti ljudski stranki, se v tem vprašanju ne morejo zediniti. Ministrski svet je sprejel nekatere korekture uradniškega zakona, ki so pa tako malenkostne, da socialistično časopisje poziva svoje zastopnike, naj raje izstopijo iz vladne koalicije, kot bi prenesli sramoto, da se ne uvažuje skoro nobena njihova zahteva. — In kar je najhuje — nobena stranka še ne ve, kako najti kritje za povišane izdatke za uradništvo.

Predsedstvo v senatu bi tudi že moralo biti izvoljeno. Zahteva ga Čsl. Ljudska skupina zase. Proti njej so se združili socialni demokratje in narodni socialisti in si že razdelili mesta v predsedstvu senata. Ljudska stranka pa ne odneha, tako da je tudi ta spor od dne do dne ostrejši.

Če upoštevamo, da proti taki vladni večini nastopi močna opozicija, ki je doslej že parkrat našla platformo za enoten nastop in ki se pripravlja na najostrejšo borbo proti vladi, da že danes napoveduje, da ji nobeno sredstvo ne bo prehydo, samo da ovira vladno večino, če vse to upoštevamo, se zdi, da sedanjji češki parlament v sedanjji grupaciji res ne bo delazmožen.

Nekaj za belgrajske finančnike.

Izjava nemškega finančnega ministra.

Kakor znano je nova nemška vlada predložila proračun in finančni zakon za prihodnje leto, s katerim se davki na premoženje, zlasti na trgovski in industrijski obrat znatno znižujejo. Prejšnji teden so nekateri poslanci izražali pomisleke proti prevelikemu znižanju davkov, češ da bo trpela državna blagajna. Finančni minister dr. Reinhold je na petkovski seji takole odgovoril: Na temelju skrbnega preračunavanja morem izjaviti, da znižanje davkov ne bo povzročilo deficita v drž. blagajni, niti radi tega ne bo treba najemat kakakega posojila. Tudi zadosten upravni fond bo še ostal. Pričakujem velike prihranke v upravi države, dežel in občin s skrčenjem uradov. Da zmanjšamo budo brezposelnih, moramo, namesto, da tipamo po vseh možgih zdravilih in tolažilih, zagrabiti problem pri korenini in z zdravjo gospodarsko politiko, z dobriimi trgovskimi pogodbami in dobrim davčnim sistemom odstraniti vzroke brezposelnosti. Proti bojazni, da bi inozemstvo izgubilo zaupanje v nemško finančno politiko, moramo reči, da je ravno vsled prevelikih davčnih obremenitev nastopila beda in z njo je prišlo nezaupanje inozemstva. Če mi s hitro in pogumno kretnjo gospodarstvo razbremenimo in mu damo novo svobodo razvoja, potem bo tudi inozemstvo imelo veliko zaupanja v nemško gospodarstvo. — Tako govori finančni minister premagane in uničene Nemčije. Kako pa odgovarjajo gg. Krajač, Uzunović, Stojadinović na klice izmognane Slovenije in resolucije slovenske industrije?

Korupcija.

Belgrajska čaršija sprejme pod svojo zaščito vsakogar, če ji le obljubi, da ji bo zvesto služil. Bivši črnogorski emigrant Plamenac je prišel v toliko milost, da je bil pred kratkim imenovan za opolnomočenega ministra v Pragi in z naslednjim ukazom stavljen na razpoloženje. To se pravi, moč ima breposelno podporo v višini ministrske plače. Ta gospod Plamenac ima pa vendar še premalo prijateljev. Glavna kontrola je namreč odločila, da se Plamenacu ne smejo izplačati nobeni dohodki, dokler ne nastopi svojega mesta v Pragi. Zunanje ministrstvo se sedaj muči in preišča, kako bi našlo nov naslov za plačo tega gospoda, ki je toliko storil za našo državo in je tako zelo potreben.

PROTI RATIFIKACIJI FINANČNEGA SPORAZUMA Z ITALIJO V AMERIŠKEM SENATU.

Iz Washingtona poročajo, da je demokratski poslanec Rainey uvedel veliko kampanjo proti ratifikaciji italijansko-ameriškega finančnega sporazuma v ameriškem senatu. Rainey trdi, da se pripravlja Italija na vojno proti Turčiji in da so bile številke, ki so jih bili predložili Italijani v Washingtonu, napačne; posebno da so bile neresnične številke, ki naj bi dokazale znižane izdatke za vojsko. Italijanski proračun, tako trdi Rainey, ni v ravnotežju, ampak je globoko pasiven. Washingtonski dopisnik londonskih »Times« meni, da Raineyjeve kampanje ni smatrati za resno, da bo pa boj za ratifikacijo v senatu na vsak način zelo trd.

FRANCOSKO-RUSKA POGAJANJA.

Pariz, 15. febr. (Izv.) Te dni se prično pogajanja med Francijo in Rusijo glede ureditve ruskega dolga v Franciji in regulacije medsebojnih gospodarskih vprašanj. V Parizu je že dospela sovjetska delegacija; manjkajo samo Stomnjakov, ruski gospodarski zastopnik v Berlinu, Cheymann in Tomški.

ŠVICARSKI KOMUNISTI GREDO V RUSIJO.

Curih, 15. febr. (Izv.) Komunistična delavska strokovna organizacija je sklenila na svojem zborovanju, da se odzove povabilu ruskih strokovnih organizacij in odpošlje v Rusijo komisijo, ki bo proučevala razmere v ruskih strokovnih organizacijah.

BREZUSPEŠNA PREISKAVA.

Rim, 15. febr. (Izv.) Policijske oblasti so odredile veliko preiskavo radi orožja in municije v La Varonne. Ovadeno je bilo, da se nahaja po mnogih hišah večja množina orožja in smodnika, katerega so prinesli obiskovalci iz Nemčije. Preiskava pa je bila brezuspešna in so našli le 10 kg smodnika.

ŠPIONAŽNA AFERA V ZGORNJI SLEZIJI

Varšava, 15. febr. (Izv.) Prišla je na dan velika, po vsej gornji Sleziji razpredena špionažna afera, ki so jo vodili tamošnji Nemci v prid nemške republike proti Poljski. Policija je izvršila celo vrsto hišnih preiskav. Proti osumljenim je vložena obtožba radi veleizdaje, špionaže in akcije za odcepitev Gornje Slezijske od Poljske k Nemčiji.

POBEGLI BANKIR.

Rim, 15. febr. (Izv.) »Popolo di Roma« poroča, da sta pobegnila iz Rima bankir Bonti in njegova soproga. Eden od njiju je zbežal v Mentove, drugi v Oslo. Neki juvelir je takoj prijavil, da je malo pred begom naročil pri njem za 300.000 lir draguljev. V Parizu pa sta vzela dragocenosti za 3 milijone frankov. plačala pa sta samo 200.000 frankov.

Dnevne novice

Zahvala.

Načelstvo Jugoslovanske strokovne zveze v Ljubljani je v svoji seji dne 14. t. m. razpravljalo o poteku in rezultatu zadnjih volitev v Delavsko zbornico za Slovenijo in ugotovilo, da se je 15.000 delavcev in delavk v Sloveniji odločno uprlo nasilju in volivnim mahinacijam naših združenih nasprotnikov ter se odločno izjavilo za krščansko-socialističen program Jugoslovanske strok. zveze v Delavski zbornici. Vsem našim borcem in volivcem v Delavsko zbornico izreka načelstvo JSZ za vse delo in odločen nastop iskreno zahvalo in kliče: Naprej po jasno začrtani poti! Vsi na delo!

Za načelstvo JSZ:

Jože Gostinčar l. r., načelnik. — Iv. Gajšek l. r., tajnik.

★ **Podpore za šole v Sloveniji.** Minister prosvete je podpisal odlok, s katerim se odreja državnih podporah osnovnim šolam v Sloveniji in sicer: za nove šolske stavbe v Semiču pri Črnomlju 85.000 Din, v Pinci pri Dolenji Lendavi 85.000 Din, v Golem pri Ljubljani 25.000 Din in v Lučinih pri Kranju 5000 Din. Osnovni šoli v Murski Soboti je odkazana podpora 20.000 Din, po 10.000 Din pa šolam: Log pri Ljubljani, Skočjan pri Turjaku, Cerklje pri Kranju, Lesce pri Radovljici, Želimlje pri Ljubljani, Turjak pri Kočevju in Sv. Vid pri Ptuj.

★ **Reforma srednjih šol.** V prosvetnem ministrstvu pripravljajo izpremembo zakonskega načrta o srednjih šolah. Delo bo poverjeno posebni komisiji, v kateri bodo poleg zastopnika Glavnega prosvetnega sveta zastopniki vseh profesorskih društev.

★ **Iz prosvetnega ministrstva poročajo:** Dosedanji pomočnik prosvetnega ministra dr. Nikola Andrić odide kot redni profesor na zagrebško modroslovno fakulteto; na njegovo mesto bo po vsej priliki imenovan dosedanji načelnik splošnega oddelka dr. Stjepan Žujić. Načelnik oddelka za osnovne šole dr. Zigmund Čajkovec se vrne v svojo redno službo, na njegovo mesto pa pride menda dosedanji načelnik personalnega oddelka za Bosno in Hercegovino, Vučak. V prosvetnem ministrstvu se ustanovi poseben pravni odsek, ki mu bo načeloval višji uradnik pravnik.

★ **Don Juraj Biankini na potu ozdravljenja.** Iz Splita poročajo, da se je don J. Biankini stanje po hudi krizi nepričakovano izboljšalo in da je nadeja, da zopet okreva.

★ **Promoviral je na belgrajski univerzi** g. Ljorje Poljanšek iz Zirov za inženjerja gradbene stroke.

★ **Poročila** sta se 9. t. m. v St. Petru pod Sv. Gorami Vinko Černelc, predsednik tukajšnjega Kat. prosv. društva in načelnik Orla, in Toni Zorenč, podpredsednica Kat. prosvetnega društva.

★ **Srebrne posode** nima vsaka nevesta. Ti jo boš pa imela, če kupiš srečko loterije za Stadion in zadeneš ta dragoceni dobiček. Zraven boš pa naredila še veliko dobro delo za prosopeh telovadbe in sporta, za zdravje naših fantov in deklet.

★ **Javni napisi v službi politike.** Pišejo nam: Ob izhodnih vratih kamniške smodnišnice ali po novem »barutane«, koder vodi cesta na Ravne, sta na obeh straneh napisa s svarilom, da se znotraj ne sme kaditi. Prvotno je bil napis v treh jezikih in sicer srbski, hrvaški in nazadnje slovenski. Kasneje pa so slovensko besedilo prepovedi kadenja prebelili in ostala sta samo srbski in hrvaški. Ker leži kamniška smodnišnica v srcu Slovenije, bi bilo edino pravilno, da bi bil slovenski napis na prvem mestu; na vsak način pa bi morala tak napis vsaj ohraniti poleg srbskega in hrvaškega tudi še tako kratkovidna nacionalistična politika. Saj imajo javni napisi čisto jasn namen, da služijo javnosti in je posebnost tam, kjer gre za varnost življenja in imetja, popolnoma nedopustno, da bi kdo z javnimi napisi uganjal nacionalistično politiko. Kaj naj človek misli, ko gre mimo kamniške smodnišnice pa vidi samo srbski in hrvaški napis? Da Slovencem ni prepovedano kaditi znotraj obzidja, ali pa, da Slovenci to že itak vedo in velja prepoved le za — Srbe in Hrvate, ki tod mimo spo...? Tako samovoljno igranje z javnimi napisi ni le izizvalno in z varnostnega stališča nedopustno, marveč tudi smešno. Činitelji, ki so tu merodajni, naj poskrbe, da bodo javni napisi v Sloveniji služili svojemu namenu, da ne bodo izizivali domačega ljudstva in na tako neprijeten način spominjali na politiko, ki bi se v tej državi ne smela voditi.

★ **Volitve v Delavsko zbornico.** Dobili smo ponovno sporočilo, da delavci na Dolenjskih žagah res niso dobili v roke niti glasovalnih kuvert niti glasovnic. Podpisovali so se na neko polo, ne da bi vedeli zakaj.

★ **Zanimiva pravda** se je vlekla dva leti in pol med odboroma za most čez Krko v Cerkljah ob Krki in med graditeljem mestu Steinerjem iz Ljubljane. Bilo je takole: V januarju 1922 je odbor razpisal natečaj po proračunu in načrtu g. inž. V. Piletiča. Proračun za most je znašal 370.000 K. Podjetnik Steiner si je ogledal teren, načrte, proračun in drugo ter stavil ponudbo za 780.000 K. V seji odbora je bila ta ponudba sprejeta z dostavkom, da je s to vsoto plačano vse delo, ne da bi imel odbor kasneje kakih doplačil. Podjetnik se je s tem zadovoljil, zahteval je samo od odbora povišek v slučaju zvišanja delavskih mezd. Ker pa je odbor to odklonil, je graditelj začel most graditi in ga tudi dogradil. — Tako je molče odstopil od svoje zahteve. — Ko je bil most gotov, je začel graditelj pripovedovati, da ima izgubo. Koliko znaša ta izguba, ni mogel povedati. Vsi pa so vedeli, da ima eventualna izguba vzrok v pomanjkljivem vodstvu. Odboru se je graditelj smilil in je bil odbor pripravljen nekaj tisočakov darovati. Podjetnik pa daru ni sprejel in je vložil tožbo, da mu odbor dolguje še 314.000 kron. Začela se je pravda. Graditelja-tožnika sta zastopala odvetnika dr. Klepec in dr. Knaflič iz Ljubljane, toženo stranko-odbor pa dr. Česnik iz Novega mesta. Prič in izvedencev je nastopil okrog 20. V prvi instanci je tožitelj propadel. Pritožil se je na drugo instanco in pravtako propadel. a na stol sedmoroce ni imel več volje se pritožiti. Obsojen je bil tudi na plačilo vseh stroškov. Razprava je dognala celo to, da graditelj ni dobil od odbora premalo plačanega, ampak celih 42.000 K preveč. Sedaj je torej zadeva končana in sicer v dobro tukajšnjemu prebivalstvu, ki je most plačalo. Hvaležni smo g. advokatu dr. Česniku, ki se je za zadevo res zavzel in jo speljal do srečnega konca.

★ **Iz dobe režima PP.** Kakor smo že poročali, je bil uveden veliki župan primorsko-krajiške oblasti preiskavo in sušaški policiji zaradi terorja ob zadnjih volitvah in raznih drugih nečednih stvari. Preiskavo je vodil vladni tajnik dr. Herkvi, ki je te dni svojo nalogo dovršil. O uspehu preiskave se uradno javnost ni obvestila, a sušaški »Novi List« in po njem drugi hrvaški listi poročajo o tem: Tedaj, ko so se godili v sušaški policiji razni škandali, sta jo vodila dr. Janko Bedeković in podžupan Fr. Srčan, katerima je bil dodeljen kot pomočnik pristav dr. Gjuro Rebič. Zaupne osebe teh treh so bili policijski agenti Manojlovič, Čurković in Katavič, ki so izvrševali teror nad elementi, ki režimu PP niso bili všeč. Med drugim so prelepli dr. Tomljenoviča; ho-

skaga in hrvaškega tudi še tako kratkovidna nacionalistična politika. Saj imajo javni napisi čisto jasn namen, da služijo javnosti in je posebnost tam, kjer gre za varnost življenja in imetja, popolnoma nedopustno, da bi kdo z javnimi napisi uganjal nacionalistično politiko. Kaj naj človek misli, ko gre mimo kamniške smodnišnice pa vidi samo srbski in hrvaški napis? Da Slovencem ni prepovedano kaditi znotraj obzidja, ali pa, da Slovenci to že itak vedo in velja prepoved le za — Srbe in Hrvate, ki tod mimo spo...? Tako samovoljno igranje z javnimi napisi ni le izizvalno in z varnostnega stališča nedopustno, marveč tudi smešno. Činitelji, ki so tu merodajni, naj poskrbe, da bodo javni napisi v Sloveniji služili svojemu namenu, da ne bodo izizivali domačega ljudstva in na tako neprijeten način spominjali na politiko, ki bi se v tej državi ne smela voditi.

Ložar & Bizjak Ljubljana Sv. Petra cesta 20

Prečistiti duhovščini in bogoslovcem priporočata vsakovratne ovratnike, pralne in celulozne, šmiste in druge potrebščine.

Specijalni salon za izdelovanje talarjev, promenadnih, salonskih oblek in površnikov. Vedno v zalogi angleško in češko sukno! —: Točna postrežba! —: Konkurenčne cene! Dobavlja tudi na obroke!

teli so vreči tudi bombo v uredništvo in ti-skarno sušaškega »Novega Lista«, kar je pa odklonil podžupan Srčan, češ, da bi to vendar bilo preveč. To razmerje nasproti predpostavljenim je začela navedena policijska trojica izkoriščati potem na policiji sami, kjer je neomejeno gospodarila in terorizirala. Mnogi so se izsiljevanja, prisvajanje zaplenjenih predmetov, tajna nočna »zaslišavanja« zaprtih žensk itd. Zlostavljanje jetnikov je opetovano potrdil tudi mestni fizik, ki je prizadehim izdajal izpričevala o poškodbah; fiziku so zato grozili, da bo odpuščen iz službe. Kakšne vrste može so bili navedeni trije agenti, se vidi iz tega, da je bil n. pr. Čurković zaradi raznih nečednih zadev odpuščen iz policijske službe v Splitu in Rabu, nakar je dobil mesto v sušaški policiji; Katavič je bil pogojno obsojen zaradi nekega orjunaškega napada na eno leto ječe, a Manojloviča je vsled njegove surovosti na Sušaku vse poznalo. Sušaški policijski škandal je dobra ilustracija metod, ki se jih je posluževal režim PP, da bi se obdržal na oblasti.

★ **Kongres jugoslovanskih plinarn.** Dne 20. in 21. t. m. se bo vršil v Zagrebu kongres jugoslovanskih plinarn, ki jih je vsega 14. — Kongresu bo prisostvoval tudi zastopnik trgovskega ministrstva.

★ **Ukinjenje policijskega poverjeništv** v Varaždinu. Z dnem 15. februarjem se je ukinilo kr. policijsko poverjeništv v Varaždinu; policijsko vodstvo je zopet prešlo v roke mestnega poglavarstva.

★ **Zadnji čas je, da kupiš srečke** izredno bogate loterije »Kat. prosvetnega društva v Sv. Petru pod Sv. gorami«, katera vsebuje 250 krasnih dobitkov v vrednosti 50.000 Din. Cena srečke je samo 5 Din in zamoreš v srečnem slučaju zadeti dragocene dobitke. Kdor naroči 10 srečk, dobi 3 srečke brezplačno. Pišite samo dopisnico na »Loterijski odbor v Sv. Petru pod Sv. gorami«, ki vam srečke takoj pošlje in priloži polovnico za plačilo. Pakusite, ne boste se kesali!

★ **Nagla smrt.** Dne 12. t. m. se je pri sekanju bukev na Mladem vrhu smrtno ponesrečil posestnik Matevž Demšar iz Zaprevala, župnija Javorje nad Skofjo Loko. S sinom in hčerjo je šel v gozd sekati les za drva. Bil je dobre volje in se je veselo pogovarjal. Nepričakovano je padla bukev. Zaklical je še hčer, naj pazi, pa ga je že zadela veja na glavo, da je padel, in bukev se je zavalila nanj ter mu strla tilnik in hrbtnico. Bil je takoj mrtev. Rajni je bil vzoren kristjan, mož-poštenjak in zvest pristaš SLS. Da bi lažje preživel svojo obilno družino, se je pečal z lesno trgovino in je bil kot tak poznan po celi Gorenjski. Rad je molil in hodil na božja pota. Dolgo časa je bil vodja romarjev k sv. Hemi na Koroškem. Ko med vojno ni bilo mogoče obiskovati božjih potov na Koroškem, je poskrbel, da so romarji sešli vsaj na Brezjah. Da se po vojni premagajo ovire, nastale vsled novih državnih meja, je sam napravil veliko potov, da se romanja v Avstrijo omogočijo. Romarji, ki so hodili z njim, se ga bodo gotovo hvaležno spominjali v molitvi.

★ **Direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani.** Neka večja ljubljanska tvrdka se pritožuje, da je dne 18. novembra 1925 poslala navadna pisma na šest tvrdk v Nemčijo in sicer v Nosen (Sachsen), Köln, Backnang, Halle a. d. Saale, Dresden, Olpe, katera pisma pa deloma še do danes niso dospela na označena mesta. Medčasno pa so tri izmed dotičnih tvrdk pisale, da so dopise prejele šele sedaj ter je šlo eno celo čez Buenos Aires (Brazilija), ako-

ravno je bil naslov popolnoma v redu, točno in jasno s strojno pisavo naznačen. Da se taki nedostatki, kateri so včasih v zvezi z velikimi materielnimi izgubami za prizadeto tvrdko preprečijo, prosimo slavno direkcijo pošte in telegrafa, da se dotične organe opozori, da so pri instradaciji pismenih pošilk malo bolj natančni in pozorni, da bodo pravilno naslovljena pisma tudi v primernem času dospela na svoj cilj!

★ **Najdena deklica.** Dne 8. t. m. v Jurkloštru izgubljena 3 in pol letna deklica Amalija Zakošek se je našla še živa v petek 12. t. m. visoko gori v hribu sv. Trojice v nekem težko pristopnem jarku. Otrok je prebil v tej samotni tri dni in štiri noči brez hrane. Ročica in nožice je imela vse zabrekle od mraza, govorila je pa še in rekla: »Lačna sem, dajte mi kruha!«

★ **Macedonski tobak za Zagreb.** Organ finančne kontrole so v vasi Konjara v skopljanski okolici odkrili tajno predelovalnico macedonskega tobaka, ki se je tihotapil v Zagreb. Predelovalnica je bila urejena v stari cerkvi in opremljena s stroji. Našli so v njej nad tisoč kilogramov finega tobaka. Pri tihotapskem podjetju je sodelovalo vsega do 60 oseb, od katerih so jih nekaj že izsledili in zaprli, a glavnih krivcev še nimajo. Istočasno so odkrili finančni organi na mestni periferiji še drugo tajno predelovalnico tobaka, ki je bila s prvo v zvezi. To drugo tihotapeško družbo cenijo na 20 oseb. Oblasti domnevajo, da mora biti še več skladišč nepridelanega tihotapskega tobaka. Vrš se obsežna preiskava.

★ **Zagrebski zoološki vrt.** V Zagrebu je začel lani inž. Filipović urejati na otočju maksimirskega jezera majhen zoološki vrtič. Začel je tako rekoč iz nič. Toda komaj je bilo zbranih nekaj eksemplarov ptičjega rodu in malih živali sploh, že je postal zoološki vrtič priljubljena točka Zagrebčanov. Stekati se je začela vstopnina in prihajali so obilni darovi. Sedaj pa se urejajo Maksimir za pravi zoološki vrt: na okoku postavljajo lepe kletke, urejajo poti, čistijo jezero. Lani je imel zoološki vrt znatno nad 100.000 Din dohodkov — ne všteti darove v živalih. Novi darovi obilno pritekajo in ni dvoma, da bo imel Zagreb v par letih znaten zoološki vrt, ki bo pomemben v naučnem pogledu in bo obenem ojačil vlemestni značaj hrvaške prestolice.

★ **Novo sejmišče v Zagrebu.** Zagrebška mestna občina ureja na Lašćinščaku novo sejmišče, ki bo še to pomlad dovršeno. Potok Lašćinščak so prekrili z močnim obokom, preko katerega zgrade cesto.

★ **Prevežani goljuf.** Oče in hči H. iz H. čakata v predsobi ameriškega konzulata v Zagrebu, da dobita ameriški polni list za v ameriki rojeno dekle. Lepo oblečen gospod ju vpraša, čemu sta prišla in ko mu povesta, pravi, da je on pisar p. konzulu. Ponudi se, da bo on zadevo hitro rešil, zahteva vse dokumente in 10 dolarjev. V preveliki zaupljivosti mu zahtevano izročita. Kmalu vidita, da sta prevarana in okrađena. Gospod »pisar« jo je seveda hitro pobrisal. Stvar je bila prijavljena policiji, ki pa menda ptička še ni dobila. No, toliko srca je pa mož le imel, ta

L'ubezen gre skozi želodec

zato pazite gospodinjice, da kuhate le v posodi, kupljeni pri tvrdki

STANKO FLORJANCIC

trgovina z železnino LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA ŠTEV. 35

Okrožnica Pija XI. „Quas primas“ o kraljestvu Kristusovem.

Ob zaključku sv. leta v Rimu je izdal 11. dec. t. l. papež Pij XI. okrožnico za ves katoliški svet, s katero ustanovi nov praznik »našega Gospoda Jezusa Kristusa Kralja«. V njej dviga sv. oče svarilni glas proti rastočemu razkristijanjenju zasebnega in javnega življenja, ki se vrši mnogokje pod vodstvom in na pritisk javnih in državnih oblasti; opozarja na pogubne posledice tega stremljenja za življenje posameznikov, posebno pa za življenje narodov in držav; slovesno oznanja pravico Kristusa, da po svojem nauku in svojih zapovedih vlada tudi v javnem življenju.

Radi velike važnosti hočemo podati vsebino te okrožnice in nekatere odstavke po izvirniku dobesedno prevesti.

V začetku okrožnice spominja papež, da jo že v svoji prvi poslanici Ubi arcano opozarjal na veliko notranje zlo, ki vlada v današnji človeški družbi. To pogubno zlo izvira od tod, ker je »premnogo ljudi odstranilo Jezusa Kristusa in njegovo najsvetejšo postavo iz svojega osebnega, pa tudi iz družinskega in javnega življenja. Dokler bodo posamezni ljudje in države odpovedovale in odbijale gospospodstvo našega Zveličarja, toliko časa go-
lovo ne zasije upanje na trajen mir med narodi. In zato si je od izbral geslo: »Mir Kri-

stusov v Kraljestvu Kristusovem!« Odtodaj je v mnogih narodih oživelo zaupanje in udanost do Kristusa in njegove Cerkve, kar zbuja nekoliko upanja na boljše čase.

Zatem se spominja papež velikih dogodkov v sv. letu: misijonske razstave, premnogih romanj v Rim, 1600 letnice nicejskega cerkvenega zbora, posebno pa kanonizacije šte-sterih svetnikov in svetnic. S kakim navdušenjem je zapela ogromna množica v cerkvi sv. Petra po čitanju kanonizacijskih odlokov verz zahvalne pesmi: Ti Kralj slave, Kristus! In kako ne bi? »Saj vidimo, kako Cerkev, — medtem ko posamezniki in države, ki so se odtujili Bogu, radi razplamtelega ognja zavisti in notranjih nemirov drve v pogubo, — deli človeškemu rodu nepretrgoma hrano duhovnega življenja in rodi ter vzgaja vedno nove otroke za Kristusa.« Vsi ti dogodki svetlega leta spominjajo na kraljevsko čast, oblast in pravico Kristusa. Zato zaključuje sv. leto najprimernejše, ako vpelje v cerkveno liturgijo poseben praznik Kristusa Kralja.

Po tem uvodu razpravlja sv. oče v prvem delu o dogmatični resnici: Kristus Bog-Človek je Kralj človeškega rodu. V sv. pismu stare in nove zaveze, v liturgiji, v življenju Cerkve vedno odmeva resnica: Mesija, Odrešenik, Kristus, Bog-Človek ima tudi kraljevsko, vladarsko pravico nad vesoljnim človeškim rodom. V tej veri, v tem prepričanju sta v soglasju obe cerkvi, vzhodna in zapadna. Kot Bog-Človek ima Kristus vprav radi te zveze po naravi oblast nad vsemi stvarmi in bitji,

s tem da ej izvršil odrešilno delo za ves človeški rod, si je nanovo pridobil pravico do vladanja nad celim človeškim rodom.

V čem obstoji ta oblast? Resnica katoliške vere je, da je Kristus za ljudi Odrešenik, ki naj mu vsi zaupajo, obenem pa tudi postavodajalec, ki naj mu bodo pokorni. Evangeliji ga opisujejo, kako je dajal postave, zapovedi. Ima so dno oblast, ima po svojem pravu oblast deliti plačilo in kazen ljudem že v tem življenju. Ima tudi eksekutivno oblast. Njegovemu kraljestvu se morajo vsi podvreči in nihče ne uteče kaznim, s katerimi kaznuje one, ki se trdovratno branijo.

Kakšen je značaj Kristusove oblasti? Kraljestvo Kristusovo je predvsem duhovno in se razteza na duhovne stvari. Ne samo enkrat je Kristus razgalil prazno pričakovanje in upanje Judov in celo apostolov, da bo Mesija neposredno s svojim delom priboril politično svobodo in in upostavlil zopet izraelsko kraljestvo. Pred rimskim namestnikom je izpovedal: Moje kraljestvo ni od tega sveta. Po poročilih evangelijev je kraljestvo Kristusovo take narave, da se pripravljajo ljudje na vstop vanj po pokori, vstopiti pa ne morejo razen po veri in krstu. Temu kraljestvu je nasprotno kraljestvo satana in moč teme. Za Kristusovo kraljestvo zahteva od svojih članov ne samo, da odtujijo svoje srce bogastvu in posvetnim stvarim in tako dajo prvenstvo čednostnemu življenju ter so lačni in žejni pravice, ampak tudi da zatajujejo samega sebe in vzamejo nase križ,

»Sicer bi se zelo motil, kdor bi odrekal Kristusu človeku vsakršno oblast nad svetnimi zadevami, saj je on prejel od Očeta popolno, absolutno oblast nad vsemi ustvarjenimi bitji in je vse podvrženo moči njegove volje. Vendar pa se je sam za časa svojega življenja popolnoma držal od izvrševanja te oblasti. Kakor pa je nekaj zaničeval posest človeškega premoženja, in pa skrb zanj, tako pa je dovoljeval in dovoljuje še dandanes, da ga ljudje imajo. To je pomen prelepih besedi: Non eripit mortalia, qui regna dat coelestia (On ki daje nebeško kraljestvo, ne iztrga zem-skega).

»Torej gospospodstvo našega Odrešenika obsega vse ljudi: v tej stvari radi ponovimo besede našega prednika neminljivega spomina Leona XIII.: Njegova oblast se namreč ne razteza samo na katoličane ali na nje, ki so umiti v sv. krstu in tako pravno spadajo k Cerkvi, dasi jih ali zmotna mnenja vodijo po stranpotih ali pa razkol loči od zajednice ljubezni; ampak objema tudi one, ki nimajo krščanske vere, tako da je popolnoma resnično ves človeški rod v oblasti Jezusa Kristusa. (Enc. Annun Sacrum l. 1899.) In v tej stvari ni razlike med posamezniki, med družinami, med državami, kakaj ljudje, združeni v družbi, so prav tako pod oblastjo Kristusa kakor posamezniki. Zares prav isti je vir privatne in javne sreče (gl. Dej. ap. 4, 12), isti je tako za posameznike kakor za državo delivec blagostanja in prave sreče. Zato naj se vladarji narodov ne branijo izločiti sami

Socialni vestnik

Kako se spoštuje pri nas zakon o zaščiti delavstva.

Imamo med drugimi v Sloveniji industrijo platnenih izdelkov v Jaršah. Tukaj gospoduje kapitalizem brezobzirno. Če pregledamo zakon o zaščiti delavcev, najdemo:

§ 6., ki določuje delovni čas 8 ur na dan, ki se pa sme podaljšati največ na 10 ur; ako to sklenejo štiri petine delavcev z tajnim glasovanjem.

Pri nas se podaljša delovni čas na 12 ur, ne da bi kdo vprašal delavce.

§ 10. pravi: »Vsako preokasno delo morajo lastniki podjetij plačevati najmanj s 50 odstotki više od rednega.«

Za nas to ne velja.

§ 11. predpisuje vsaj eno uro odmora čez vsakih 8 ur dela.

Pri nas je samo pol ure odmora v 12-tih urah nočnega dela.

§ 12. prepoveduje ob nedeljah vsako delo pomožnemu osebju.

Pri nas se dela že dolgo časa vsako nedeljo do 5. ure zjutraj.

§ 17. »Ženske brez razlike starosti in mladostni delavci se ne smejo zaposlovati ponoči v podjetjih.«

Pri nas delajo dekleta od 6. ure zvečer do 6. ure zjutraj.

Ta dejanja so kazniva po § 122., 123. in 124. istega zakona o zaščiti delavcev, pa se vendar mirno dogajajo, ne da bi oblast vmes posegla.

Radovedni smo, kaj poreče k temu novozvoljena Delavska zbornica. Ti prestopki zakona se gotovo ne dajo opravičiti, še manj pa njih žalostne fizične in moralne posledice. Kakšno naj bo zdravje naših deklet, ki delajo od šestih zvečer do šestih zjutraj s polurnim odmorom, ker se med dnevom radi utrujenosti in zaspanosti ne morejo redno prehraniti? Kakšno hrano uživajo tiste, ki odidejo z doma ob pol petih zjutraj, da so v tovarni gotovo ob šestih, potem pa delajo nepretrgoma do dveh popoldne in pridejo zopet ob pol štirih domov na postano kosilo? Kako naj vpliva ta nezadostna prehrana na razvoj mladega telesa, ko se to dogaja leto za letom?

Znamo nam je dalje, da so tovarne te vrste zdravju zelo škodljive vsled prahu, ki ga povzroča delo. Zato vemo, da so take tovarne na Češkem zasnovane in da se morajo delavske moči tamkaj drago plačevati. Zato hoče kapitalizem izrabiti dosedanje nezavednost in nezaposlenost našega ljudstva.

Ce velja načelo, da naj človek zasluži vsaj toliko, da se preživi, moramo imenovati našo plačo uprav beraško, namreč 2 do 2.50 Din na uro. Vse našeto: nočno dolgotrajno delo, nezadostna in neredna hrana, zaprta delovna prostora ter revne plače so dejstva, ki gotovo priključijo v naš okoliš ljudsko morilko jetiko, katere znamenje že opazujemo na obličju naše mladine.

Toda, kaj je kapitalizmu za to,

Ljubljansko gledališče

Drama.

Začetek ob 8 zvečer.

Torek 16. febr.: Zaprt.
Sreda 17. febr.: NANA KRI. Red E.
Četrtek 18. febr.: ANA CHRISTIE. Red C.
Petek 19. febr.: Zaprt (generalika).
Sobota 20. febr.: Zaprt. (Ob pol 8 zvečer DESETI BRAT v operi.)

Opera.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Torek 16. febr.: Zaprt.
Sreda 17. febr.: VEČNI MORNAR. Premijera. Izv.
Četrtek 18. febr.: ZVEDAVE ZENSKE. Red F.
Petek 19. febr.: TOSCA. Red A.
Sobota 20. febr.: Ob pol 8 zvečer: DESETI BRAT. Proslava 50 letnice umetniškega delovanja g. Antona Danila. Izven.

Sprememba repertoarja. Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani, objavljen za tekoči teden, se zaradi tehničnih zaprek spremeni takole: V sredo dne 17. febr. igrajo v drami »Našo krič za red E in v četrtek 18. t. m. pojo v operi »Zvedave ženske za red F.

Premijera Wagnerjeve opere »Večni mornar« bo v ljubljanskem opernem gledališču definitivno v sredo dne 17. t. m. ob pol 8 zvečer. Naslovno vlogo poje g. Holodkov, ostale glavne vloge pa g. Čaletova (Senta), g. Knittel (Erik) in g. Betetto (Daland). Dirigira g. Balatka, režiser in inscenator je g. Šest. Predstava bo izven abonmana. Na ta odlični glasbeni večer opozarjamo vso gledališko publiko s pričakovanjem, da ga bo znala z obilnim posetom prav ceniti.

Is pisarne Narodnega gledališča. Študij opere »Večni mornar« od R. Wagnerja pod vodstvom dirigenta g. A. Balatke in višjega režiserja g. prof. O. Šesta prav dobro napreduje ter se je nadejati, da bo vprizoritev tega dela za nas dogodek prvega reda. Premijera je določena za sredo dne 17. t. m. Naslovno vlogo poje g. Holodkov, ostale glavne partije pa g. Čaletova (Senta), g. Knittel (Erik) in g. Betetto (Daland). Ga. Zaludova, ki bo tudi kreirala Sento, bo nastopila v tej partiji nekaj pozneje, ker pripravlja sedaj partijo »Tosce«, ki jo bo pela še tekom tega tedna. — Opera pripravlja nadalje Massenetoovo opero »Le jongleur de Notre dame« z gosp. Knittelom v naslovni in g. Betettom v partiji Kucharja, Mozartovo »Figarovo svatbo« v Catalinjevo »La Wally«.

Ljudski oder

v Ljubljani

Nedelja 21. febr. ob pol 4 popoldne: ŠTEVILKE GOSPE ROZMARINKE, recitalna s petjem v petih dejanjih.

Katoliški svet

Cerkev na Portugalskem.

Portugalska je dežela, v kateri divja preganjanje cerkve z malimi presledki že nad sto let. Višek je doseglo preganjanje z uveljavljenjem drakoničnega zakona o ločitvi cerkve od države L. 1911. Tedaj so zaplenili cerkve in semenišča, ki so jih potem samo še »posojali« v bogoslužne svrhe. Duhovniki izven cerkve niso smeli nositi duhovske obleke, vse javne procesije in druge katoliške prireditve so bile strogo prepovedane. Alfonso Costa je tedaj prerokoval: »Tekom dveh generacij bo ta zakon katoliško cerkev na Portugalskem izbrisal.« Zgodilo se je ravno nasprotno.

Ko se je polegel prvi vihar revolucije in je bila vlada zaposlena z vsemi mogočimi težavami, se je episkopat z vso vneto lotil dela, da odstrani strašne razvaline. Vso svojo skrb je posvetil obnovi cerkvenega življenja, vzpostavi cerkva in katoliških šol, na ojačenje in pospeševanje katoliške stvari po tisku in družbi. Ustanovili sta dve novi škofiji: Villareal in Zeiria. Pomanjkanje duhovščine je bilo izredno veliko. Zato je bila glavna skrb škofov, da vpostavimo semenišča. Po večini škofij je pa manjkalo vse: zgradbe, osebe in sredstva. Vendar vse to gorečih dušnih pastirjev ni zadrževalo v njihovem delu. Z njimi so velikodušno tekmovali verniki in danes imajo zopet vse škofije svoja semenišča, nekatere celo po dva. L. 1923, 1924 in 1925 so se vršili sijajni evharistični in katoliški shodi.

Resda se danes po vsem svetu razcveta nova pomlad verskega življenja med narodi, vendar preobrat k boljšemu ni nikjer tako očitven kakor ravno na Portugalskem. Izobraženi krogi in akademična mladina se vračajo k praktičnemu krščanstvu, v cerkvenih naučnih zavodih in učiteljskih se z vneto izobražujejo in vzgajajo izobraženi duhovniki in učitelji in povsod se snujejo katoliške ljudske šole. Cerkev na Portugalskem vstaja v novi luči in novem sijaju, in to kljub ločitveni postavi, ki naj bi jo bila pokopala.

Angleški katoličani v številkah

»Catholic Directory« za l. 1926. prinaša izčrpno statistiko o gibanju angleških katoličanov v preteklem letu. V celokupni angleški državi živi po tej statistiki (število se naslanja na podatke župnikov in škofov) 15 mil. 250.399 (lani 295.657 manj). Po pokrajinah jih je: v Evropi 6.121.048, v Aziji 2.609.354, v Afriki 977.291, v Ameriki 4.054.751 in v Avstraliji 1.423.357. Temu številu moramo prišteti še kakih 665.000 katoličanov drugih obredov. Podrobne število podaja poročilo samo za Anglijo in Wales, kjer živi 2.042.630 katoličanov v 4 nadškofijah in 14 škofijah. Ena škofija (Lancaster) je bila lani ustanovljena. Število duhovnikov se je povečalo s 131 novoposvečenih (med temi 47 redovnikov), umrlo pa je 79 duhovnikov. Vsekakor razmerljivo dejstvo. Skupno število duhovnikov v teh dveh pokrajinah znaša 2044 svetnih duhovnikov in 1452 redovnikov; skupno 4096. Prirastek z ozirom na prejšnje leto 65! Cerkev 2003; prirastek 39. Katoliških srednjih šol je 476 s 54.586 učenci; ljudskih šol pa 1257 s 359.078 učenci. Število krstov 67.565, ki pa kaže z ozirom na prejšnje leto malo nazadovanje (580). Nekako stalna pa je številka konverzij, ki jih je bilo v preteklem letu 12.355. Počasi pa stalno napredujejo angleški katoličani in če bo šlo tako naprej, bomo kmalu govorili o katoliški Angliji.

Katoličanstvo v Indii.

Apostolski delegat za Indijo monsg. Lepicier se je nedavno vrnil v Rim in na njegovo mesto je imenovan monsg. Mooney, spiritalni severo-amerikanskega kolegijsa. Enako se je vrnil v Belgijo p. Gille S. J., urednik »Catholic Herald of India«, ki je prenehal izhajati. Kaj je vzrok tem spremembam? Zdi se, da tiči glavni vzrok v vprašanju samostojnosti indijske cerkve. Pobudo za to je dal že papež Benedikt XV., ki je jasno povdaril željo, da bi se indijska cerkev čimprej osamosvojila s tem, da je imenoval 5 škofov domačinov v nadi, da se bo krščanstvo pod vodstvom domačinov hitreje širilo. To mnenje je jasno zastopal tudi p. Gille z belgijskimi in italijanskimi tovariši. Tudi del francoskih misijonarjev je uvidel potrebo osamosvojitve indijskih katoličanov. Le portugalski in nekateri francoski misijonarji so nasprotni tej ideji in grede celo tako daleč, da sprejemajo v semenišče samo gotovo število domačinov. Razumljivo je, da je tu prišlo do nasprotje in zdi se, da ima novi apostolski administrator nalogo mirnim potom urediti to komplicirano vprašanje. Njegovo stališče je v toliko olajšano, da stoji kot Amerikanec izven osebnih in nacionalnih nasprotje, dočim je imel monsg. Lepicier kot Francoz težko stališče.

+ Posnemanja vredno. V florentinski provinci je policija zabranila vsako nošenje pustnih mask. Kaj takega bi pač bilo umestno tudi drugod, ker le prepogosto se dogodi, da se pri tem osamežijo Bogu posvečene osebe in to navedno tedaj, kadar je v cerkvah služba božja.

Narava in ljudje

LJUDJE BREZ UHLJEV.

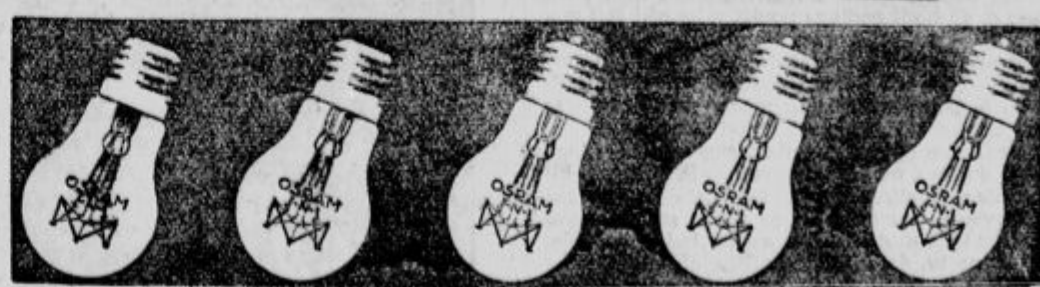
V sredi Francije, v departementu Gascogne, zlasti v krajih Guyenne in Bearn, ter v nekaterih provincih južne Francije živijo Cagoti, poseben rod, ki so bili skozi stoletja najbolj zaničevani ljudje po celi Francoski. Ako so prebivali na deželi, so morali med svojo nasebino in ostalo vasio napeljati potok ali pa napraviti gosto živo mejo. V cerkvi je bil zanje določen poseben, omejen prostor. S poljedelstvom in živinorejo se niso smeli ukvarjati. Prepustili so jim službo grobarjev in tesarjev, ki so postavljali vešala. Da so že od daleč vidno ločili od drugih ljudi, so morali imeti na svoji obleki priti kos rdečega blaga. Najbolj so se pa razlikovali od ostalih, da niso imeli uhljev oziroma, da so jim bili okrnjeni. V splošnem so popolnoma normalni ljudje, čeravno so jih dolgo časa smatrali za kretene, med ženskami pa se celo nahaja mnogo lepotic. Proti koncu srednjega veka so se razmere proti njim zelo omilile in zboljšale, dokler jim ni končno francoska revolucija prinesla popolne enakopravnosti z ostalimi. Napoleon je enega izmed Cagotov imenoval celo za ravnatelja državne zakladnice. Kljub temu pa je med o-deželskim ljudstvom še vedno uporenineno nekdanje sovraštvo proti njim, ki se še danes rado večkrat pokaže. Odkod so ti Cagoti, se še vedno ne more z gotovostjo dokazati. Najbolj razširjeno je mnenje, da so potomci nekdanjih gobavcev, ki so bili izvrženi iz človeške srede, ter so morali prebivati v samotni v posebnih kolonijah. Morda je bilo med izvrženimi tudi precej zdravih, ker od gobavcev samih bi se ne mogel tako dolgo vzdržati in razmnožiti se rod, ki je danes že precej razširjen. Na ta način se dajo razlagati tudi vse zaporne uredbe, ki so zanje veljale v celem srednjem veku. Vendar vse to z naravoslovnega stališča še ni tolike važnosti kakor dejstvo, da so vsi Cagoti brez uhljev oziroma da jih imajo zelo okrnjene. Biologi, zlasti oni, ki se specialno bavijo z naukom o dednosti, si skušajo na vse mogoče načine razložiti ta pojav, a kaže, da tudi ne bodo prišli zlahka do sigurnih zaključkov. Ker so bili namreč Cagoti skozi dolga stoletja docela neizobraženi in večinoma nepismeni, zato tudi nimajo nikake svoje lokalne zgodovine. Vse to bo znatno otežkočevalo raziskovanja o njih prednikih in prvotni domovini.

ANTROPOLOŠKI TIPI RUSKEGA NARODA.

Eden najbolj priznanih slovanskih antropologov je profesor E. M. Čepurkovskij, ki je dolgo vrsto let proučeval raznovrstne ruske rase tipe in vplive mongolske mešanice. Tipe je določeval v prvi vrsti s tem, da je meril indekse glave, potem se je pa oziral tudi na geografsko širino oziroma na geografske faktorje sploh. Svoja merjenja je izvršil na 49.613 različnih ljudeh in iz različnih pokrajin. Na podlagi svojih rezultatov deli celo Rusijo v 3 antropološke province: velikomsko, belomsko in malorusko. Med Velikoruske prištevajo vse ljudi, ki imajo indeks pod 79,9, so torej dolihokefalni, in ki so temne polti. Na drugi strani pa se nahajajo ob veliki ruski razvodnici brahikefalni in plavalosi tipi (z indeksom 83), ki jih Čepurkovskij tudi prišteva med Velikoruske. Ob Volgi prebiva mešano prebivalstvo (z indeksom 81 do 82). V belomski provinci loči zopet dve pokrajini. Ena obsega celo pogozdeno močvirje Pripeta in Beresine, kjer prebivajo platikefalni ljudje svetle polti. V mohilevski guberniji, ob zahodni Dvini in Njemenu pa se nahajajo veliki dolihokefalni ljudje plavalosega tipa (z indeksom 80—81). V tretji, maloruski provinci nahajamo slednjič vsepovsod, tako ob rekah kakor tudi na razvodnici brahikefalne ljudi črnikegata tika. S temi tipi so od tujerodcev identični samo rodovi Mordva-Mokša, Ceremisi in Baškiri, ki prebivajo deloma že v velikoruski provinci. Nekateri Litvanci so zelo slični onim Velikorusom, ki prebivajo na razvodnici, dočim so Sirjani, Permijaki, južni Poljaki in karpatsko prebivalstvo sploh bolj podobni Malorusom. Čepurkovskij je mnenja, da so Velikorusi ostanek nekdanjega starega slovanskega naroda (Vjatičev), ki so se pozneje pomešali s Finci. Velikorusi z razvodnice so prišli iz pokrajine Krivičev, Malorusi pa predstavljajo najmlajše slovanske priselence od onstran Karpotov, potem ko so se osvobodili tatarskega jarma.

Podntralte naše diljake.

NOVA OSRAM

!! Edina svetilka bodočnosti !!
Pazite na novo obliko hruške.

Sport

FRANCO V BUENOS AIRES.

Franco in njegovi trije tovariši Alda, Duran in Rada so srečno prispeli v Buenos Aires in so s tem dokončali prvi del njih velepo-tezno zamišljenega poleta. Iz Palosa so odšli 22. januarja, v Buenos Aires so prispeli dne 10. februarja; njih aparat je hidroplan, imenuje se Plus—Ultra, je popolnoma iz kovine, motorje ima dva po 450 HP, bremena se mu lahko naloži 3300 do 3400 kg. goriva do 4000 kilogramov, akcijski radij znaša 3300 kilometrov. Poročali smo že, da mislijo leteti sedaj čez Ande, nato čez Panamo v Havano in New York na Novo Fundlandijo, Grenlandijo, Islandijo, v Anglijo, Francijo, Španijo; zadnja točka bi bilo mesteco Palos, odkoder so bili odšli. Ves načrt vsebuje več kot 40.000 km dolgo pot.

Doslej so v sedmih etapah napravili pot 10.250 km; čas 65 ur in 35 minut, na uro povprečno 156 km.

1. etapa 22. januarja	Palos—Palmas	1.400 km	8 h — m
2. etapa 26. januarja	Palmas—Porto Praya	1.700 km	11 h 30 m
3. etapa 30. januarja	Porto Praya—Fern. Noronha	2.270 km	13 h — m
4. etapa 31. jan. Fernando Noronha—Pernambuco		500 km	4 h 30 m
5. etapa 4. febr. Pernamb.	—Rio de Janeiro	2.150 km	15 h — m
6. etapa 9. febr. Rio de Janeiro—Montevideo		2.000 km	12 h 15 m
7. etapa 10. febr. Montevideo—Buenos Aires		230 km	1 h 20 m
		10.250 km	65 h 35 m

S kakšnim zanimanjem so sledili Španci temu poletu! Ko se je v Madridu zoznalo, da je prišel Franco v Buenos Aires, tedaj je vlada za vse tiste, ki so imeli odsedeti manj kot šest mesecev zapora, proglasila splošno amnestijo, v katedralah so se vršile zahvalne slavnosti, učenci in uradniki so dobili en dan prost, kralj je brzojavil v Buenos Aires in je imenoval Franca za dvornega komornika, gneča na madridskih ulicah je bila nepopisna. Iz Chile so odleteli čez Ande trije aeroplani v pozdrav; eden se je pokvaril, eden zgubil, eden je srečno prispel v Buenos Aires. V Palosu bodo postavili Francu spomenik. Zdi se nam nekako, kakor bi Španci v drznem poletu videli odsev svoje slavne prekooceanske zgodovine in nov začetek večjih časov.

PAOLINO—DIENER.

No ja! Preveč pa res ne smeš prerokovati in na vsakega konja sportne vsevednosti še ne smeš uvesti. Sicer se ti bo tako godilo, kakor se je nam, ki smo pisali, da bo Paolino Dienerja kar zmečkal. Pa ga ni; in še kako hud je bil boj! Opraviči nas samo to, da niso dali Nemei sami Dienerju niti najmanjšega upa na zmago. »Schwerlich wird Diener mit Paolino über die ganze Distanz von zehn Runden gehen,« to je bil odmev v vseh sportskih listih. Sedaj so seveda veselili, da so se zmotili; saj imajo v Dienerju enega najboljših evropskih bokserjev. Kajti, da bi Paolino ne bil v formi, je po njegovem boju z Jonesom težko misliti. Beremo, da je bil boj najlepši v peti rundi, v deveti in deseti. V tej zadnji rundi se je trudil Bask z vsemi sredstvi svoje ogromne moči, da bi Dienerja podrl; pa ni šlo. Še narobe, Diener je prešel večkrat v napad. Ploskanje seveda nepopisno. Deset rund je preteklo, odločilo se ni ne na eno stran in ne na drugo. Dienerjev trener Sabri mora biti z vsemi mazili namazan. Morala iz te dogodbe za nas: ne precenjuj svojega pre-roškega talenta. Ja no!

V. Š.

Turistika

Kranjska gora, 15. febr. ob 7 zjutraj: —2° C. barometer se dviga, brez oblakov, barometer stoji mirno, snega 10 cm, saninec ugoden.

Beh. Bistrica, 15. febr. ob 7 zjutraj: +3° C. nizke megle, za zimski sport neugodno.

Velika planina (1533 m). Vremensko poročilo od 15. febr.: Jasnno. Nov sneg na staro podlago 10 do 20 cm. Smuka slaba. Razgled lep in čist.

+ Prebivalstvo Litve. Po najnovejših podatkih se je pomnožilo prebivalstvo Litve od 1.506.131 v l. 1920. na 1.844.805. Riga, kjer je sedež katoliškega škofa, šteje 377.699 prebivalcev. L. 1920. jih je imela le 185.000. Po veri so v premoči protestantje, ki jih je 58%, katolikov je 22,6%, judov 5%, ostalo so pravoslavni.

Slovenci in Nemci.

Nemška propagandna knjiga.

(Nadaljevanje.)

Das deutsche Schulwesen im ehemaligen steirischen Unterland, je naslovljen sledeči članek, ki ga je spisal dvorni svetnik dr. Karl Köchl. Dokler ni bilo nacionalnega boja, je bila šola na Sp. Stajerskem »stara avstrijska«, v kateri so prevladovali nemške kulturne dobrine, češ, ker mlajši slovanski rod ni imel kaj enakega, kar bi postavil na njih mesto. A nihče ni iskal slovanskih kulturnih dobrin, ker so se Nemci šteli za »Herrenvolke«, ki mu pripada tudi avstrijski dvorni svetnik Köchl. Iz Roseggerjeve ustanove iz leta 1910 so poldrug milijon mirnih kron izdali za šolstvo. Nihče ni mislil na to, da bi iz slovanskih otrok napravil nemške — če je stari hofrat o tem prepričan, blagor mu; mi smo te milijone drugače čutili. Sam priznava, da so boj za nemško šolo vodili nemški in nemškotarski učitelji. Ob prevratu je bilo na Sp. Stajerskem 89 javnih osnovnih nemških šol, 8 privatnih osnovnih, 5 javnih meščanskih šol, 1 dvorazredna trgovska šola, 4 trgovsko-nadaljevalne šole, 2 nadaljevalne šole za deklice, 9 obrtno-nadaljevalnih šol, 1 kuharska in gospodinjinska šola, 2 dekliška zavoda, 20 otroških vrtcev 1 vzgojevališče za fante in oskrbovališče za otroke z 265 razredi in 13.006 učenci in učenke. Tu vidimo, kako se je nemštvo zajedalo v naše narodno telo. Razen mestnih šolskih svetov v Mariboru, Ptujju in Celju so bili tudi okrajni šolski sveti v Konjicah, Marenbergu, mariborski okolici, Zgornji Radgoni, ptujski okolici, Brežicah Rogatec, na Laškem in v Slov. Bistrici v nemških rokah. Največ zaslug za nemško šolstvo so si pridobili Joh. Dreßler, Klemens Proft, Anton Stering, Franc Frisch in Tomaž Wernitznigg. To so bili najhujši šolski germanizatorji.

Nato govori o srednjem šolstvu, ki je bilo skoraj popolnoma nemško. In vse to se je po prevratu poslovenilo in Nemcem »vzelo«. — Za koga pa bi naj še bile nemške šole, ko pa ni nemških otrok! Kjer pa odgovarja število zakonitih predpisov (glej Maribor) pa so itak ostale. — Vladni svetnik A. G. a b o je priobčil članek: »Beitrag zur Schulgeschichte Süsteiermark« (str. 147—152). V Zaječkem samostanu je bila samostanska šola, tudi pri dominikancih v Ptujju. Lavantinski škof je vzdrževal šolo v Mariboru. L. 1412 se imenuje »šola maister« Ruprecht v mariborski šoli. Protestantje so osnovali nekaj svojih šol, ki jih je l. 1600 vzelo. Kat. reformacija je skrbela za višjo izobrazbo, 1758 je bila ustanovljena mariborska gimnazija, ki so jo vodili jezuiti, nato ekzeziuiti in pianisti, od leta 1790. so delovali tam že posvetni profesorji, 1850 postane gimnazija osemrazredna. Višjo realno so otvorili l. 1870 s tremi razredi. Učiteljske je nastalo iz starega 3 mesece trajajočega preparandnega kurza, ustanovljenega 1802 na normalki v Mariboru, pozneje je trajal kurz eno in dve leti, od 1894. l. pa 4 leta. Iz normalne glavne šole, ki je bila ustanovljena 1777, ste nastali l. 1896 ljudska in meščanska šola za deklice in deklice. V Celju so že minirali vzdrževali samostansko šolo. Pri Zalcu je bila protestantska šola, ki so jo l. 1600 uničili. Zato pa so kapucini ustanovili kmalu nato drugo šolo. L. 1721 se imenuje mestni šolašter Tomaž Rauch. Šola je bila na cerkvenem trgu, kjer je sedaj kaplanija. Janez Andree je bil do l. 1760 šolašter. Nato so Celjani najeli Andreja Udele, kanttorja iz Konjice za učitelja, toda tudi njega so odslavili in 1769 je bil nastavljen Jakob Hochmuth iz Škofje Loke, ki naj bi poučeval otroke »in rudimentis scholasticis« in naj bi vzdrževal kanttorja in da lahko poučuje »pro parva« (1. lat. razred). Ker so Celjani bili z uspehi zadovoljni, so mu odvzeli »instruccio pro rudimentis« in so jo dodelili kanttorju. Njegov naslednik je bil Miha Großschel, šolašter v Vitanju. Po šolskem redu Marije Terezije se je, kakor v Mariboru, tako tudi v Celju ustanovila štirirazredna okrožna glavna šola, s katero je bila združena deška in dekliška trivialna šola, dvorazredna spodnja realna, ponavljajna in nedekliška šola za vajence in profesorje ter slovenska trivialna šola. Celjska gimnazija se je otvorila l. 1808 s prvimi razredom. l. 1813 je bilo že 6 razredov, gimnazija je bila popolna. Tu je deloval Ivan Zupančič že l. 1803, leta 1829 je prišel za učitelja I. G. Seidl, ki je deloval tu do l. 1840 in imel tudi stike s slovenskimi prepoveditelji. Svoje pesmi je objavljil v graškem časopisu »Der Aulmerksamer«. L. 1851 je postala gimnazija osemrazredna. Občinski svet je daroval državi za novo stavbo stavbišče pod pogojem, da ostane gimnazija nemška. Danes stoji tam slovenska realna gimnazija. V Ptujju so ustanovili prve šole Solnograd, minirali in dominikanci. Za časa reformacije so meščani ustanovili mestno šolo, ki pa je kmalu izgubila. Nato je bila ustanovljena župnijska šola. Učitelj je bil obenem cerkovnik in organist. L. 1794 je bila izpremenjena v trivialno in glavno šolo (normalno šolo). Učitelj je bil korni regent Gregor Neuwirth, ki je napravil izpit v Gradcu. Sledil mu je Jožef Gerhold. Ob francoski invaziji je štela samo 15 učencev, polovica od teh je bilo kmečkih fantov. Nato so razširili farno šolo v trirazrednico za take učence, ki so imeli veselje in sposobnost za študije. Izpite so morali polagati v Mariboru na okrožni glavni šoli. L. 1850. je ustanovila mestna občina zopet mestno glavno šolo, poleg nje pa je tudi obstajala slovenska predmestna šola. Stajerski deželni odbor je ustanovil 1864 spodnjo realno gimnazijo, ki so jo leta 1881 preustrojili v spodnjo gimnazijo z obilnatim risanjem ter ustanovili pripravljalni razred. Ker so bili v Mariboru ustanovljeni slov. paralelni razredi, v Celju samostojni slov. paralelni razredi, so zahtevali v deželnem zboru izpopolnitev ptujske gimnazije v višjo. L. 1899. so slavnostno otvorili višjo gimnazijo v zvezi z Nemškim dijaškim domom. Danes sta gimnazija in dijaški dom slovenska. Zgodovino našega šolstva priporočamo pedagoškemu in historičnemu seminarju na ljubljanski univerzi ter zgodovinskemu društvu v Mariboru v proučevanje, da bomo dobili jasno sliko o vsem našem šolstvu, predvsem pa o početkih slovenskega šolstva. — »Die Kulturarbeit d. deutschen Schulvereines im steirischen Unterland« (str. 153—159). Članek je spisal dr. P. Baum.

Vsi odlični pedagogi, med njimi tudi Nemci, zahtevajo, da bodi podlaga pouka v ljudski šoli materni jezik. Nemški Schulverein je vzgajal janičarje, potujčeval slovensko dečo, zato tako delo in kulturno delo, ker pojem kultura vsebuje tudi srčno kulturo, ki je potujčevalnica ni mogla nuditi. Zato že naslov članka kaže v obraz zdravi pedagogiki.

Dr. Baum opisuje pogubonosno delovanje tega bojnega društva na našem ozemlju. Prvi cilj je bil ustanovitev javnih nemških šol. Zato je podpiral take stavbe z denarjem ali pa jih je sam na novo gradil. Če tega ni dosogel, je ustanavljal lastne šole. Delal je na to, da so bile okoliške občine izolane iz mestnih in trških šolskih okrajev, s tem je dosegel, da je pridobil namesto ultrakvističnih dvojezičnih šol samo nemške šole. To se mu je posrečilo

v Ljutomeru, Ormožu, Vitanju, Rogatecu, na Laškem, v Slovenjem gradu in Konjicah. Nato je začel ustanavljati ali podpirati otroške vrtce, obdobjalnice, prispeval za božično obdarovanje in za knjižnice. Nabavljal je učne pripomočke in telovadno orodje, dajal remuneracije za pouk v verouku in ročnih delih, vzdrževal in podpiral glasbene, trgovske in gospodinjinske šole, domove učencev in rokodelskih pomočnikov, dajal stipendije revnim otrokom, dajal učiteljsku dodatke na plače, častna darila »zaslužnim« učiteljem in še druge stvari, vse za nemško šolstvo l. 1911. je začel naseljevati v naših krajih nemške otroke, posebno iz Dunaja, da bi zagural obstoj nemških šol. Ko je pripadla Apaška kotlina naši državi, so morali tam naseljeni nemški otroci oditi, a so ponoči prihajali nazaj čez mejo k svojim krušnim starišem. Ob jezikovni meji so se Nemci proti Slovincem sami vzdržali, društvo je delovalo pred vsem v slovenskem ozemlju. Začelo je l. 1886. z dvema nemškima šolama nad Št. Iljem. Nato je sledila 1889 privatna šola v Št. Ilju, ki je postala 1901 dvorazrednica in javna, 1913 trirazredna. Tukaj je tudi najprej naselil nemške otroke — torej nemška šola ni bila potrebna. Posebno pozornost je posvetil Mariboru, kjer se je »prodiranje« Slovincem najbolj čutilo. Učiteljske, državna gimnazija in samostanska šola so »slavizirale«. (To si naj faktorji, ki odločajo o pravici javnosti šol mariborskih šolskih sester posebno zapomnijo!) Napravil je obroč nemških šol okoli Maribora. Sezidal je šole v Lahterpergu-Krčevini, Radvanju, Pobrežju, Razvanju in na Tezni. Veliko sredstev je porabil za nemško šolstvo v Studencih pri Mariboru. L. 1906. je ustanovilo društvo nemški otroški vrtce, nato telovadnico in je veliko prispevalo za l. 1911. ustanovljeno šestrazredno nemško dekliško šolo. V Pekrah je ustanovil Schulverein l. 1882. enorazredno nemško privatno šolo, ki je 1898 prešla v javno upravo. V Marenbergu je prispeval za ustanovitev javne nemške šole, vzdrževal je tam nemški otroški vrtce, nemška šola na Muti je bila z njegovo pomočjo sezidana. Vuzenica je imela do l. 1910. le ultrakvistično šolo, v tem letu je ustanovil in vzdrževal tam privatno šolo. Na Kozjaku je podprl mnogo šol s prispevki. Na Penici je hotel ustanoviti l. 1918. Ottokar Kerntock Schule, a prevrat je to zabranil.

V Ptujju je stalno podpiral Nemški dijaški dom, Nemški dekliški dom in Glasbeno šolo, z velikim prispevkom je omogočil, da se je sezidala l. 1910. nemška šola na Bregu pri Ptujju. V Ormožu je bila z njegovo pomočjo ustanovljena nemška šola. Tam je vzdrževal tudi nemški otroški vrtce. V Ljutomeru je zgradil hišo za javno ljudsko šolo in vzdrževal otroški vrtce. V Šent Lenrtu v Sl. gor. je slovenska šola raznarodovala nemške otroke. Zato je zgradil nemško trirazrednico, ki jo je vzdrževal do prevrata z lastnimi sredstvi. Otvoril jo je 10. oktobra 1909. Slovenska Bistrica je bila do leta 1907. edino mesto na Spod. Stajerskem, ki je imelo ultrakvistično šolo. S tem letom pa je dobilo samonemško šolo, ki so jo sezidali z velikimi podporami nemškega bojnega društva. Otroški vrtce je vzdrževalo društvo že od l. 1889. Na Pragerskem je Schulverein sezidal 1912 dvorazredno privatno šolo in jo vzdrževal do prevrata za otroke železničarjev. V Peklu pri Poljanah je sezidal 1911 dvorazredno zasebno šolo. V Gaberju pri Celju je bila desetrazrednica, za katero je izdal l. 1906. več kakor 100 tisoč kron. V Storah je podpiral javno nemško šolo. V Vojniki je ustanovil l. 1909. nemški otroški vrtce. V Laškem trgu je dal veliko denarja za nemško štirirazrednico in otroški vrtce. V Hraščniku je l. 1907. ustanovil trirazredno nemško zasebno šolo in otroški vrtce. V Selnici ob Savi je ustanovil l. 1882. nemško privatno šolo, ki je požrla mnogo denarja. Za nemško šolo v Brežicah je l. 1913. prispeval veliko vsoto in podpiral otroški vrtce. V Štanjaju je ustanovil 1908 dvorazrednico, pozneje trirazrednico. Podpiral je nemški otroški vrtce. V Velenju je 1907 ustanovil privatno šolo, kupil hišo in podpiral otroški vrtce.

V Slovenjgradu je bila do l. 1908. dvojezična šola, šolski okoliš je razgal in z njegovo pomočjo je bila sezidana javna štirirazrednica in otroški vrtce. V Konjicah je prispeval za ustanovitev javne štirirazrednice, ki je bila 1910 z njegovo pomočjo razširjena v petrazrednico. V Vitanju je dal za javno nemško dvorazrednico poslopje na razpolago. V Rogški Slatini je l. 1906. ustanovil dvorazredno zasebno šolo, ki je prešla 1908 v javno upravo. Leta 1913 je ustanovil tudi otroški vrtce. V Rogatecu pa je stalno podpiral nemško javno štirirazrednico. Sezidal je na Spod. Stajerskem 17 lastnih šolskih poslopij in za 26 krajev prispeval veliko gradbenih stroškov, 13 šol in 6 otroških vrtcev je vzdrževal čisto z lastnimi stroški. 100 krajev je na drug način prispeval, na 24 krajih je naselil nemške otroke.

Iz tega nemškega šolstva na Spod. Stajerskem je nastalo pokopališče nemških šol in otroških vrtcev. Tako sklopa pisatelj in še pristavlja, da je grobokop bil majhen narod, ki naj bi bil hvaležen, da je užival nemško kulturo.

Večkrat so Nemci poskušali naše ozemlje kolonizirati. V srednjem veku so naseljevali graščake in tudi kmete — ko je prišel Turci v deželo, ko je bil naseljenec izpostavljen sovražni nevarnosti, je naseljevanje prenehalo. V novem času so zopet začeli kolonizirati, a s pomočjo šole, ki naj bi vzgajala z otroškimi vrtci avtohtono »nemško« pedagogiko.

Ta kolonizacija bi bila postala veliko nevarnejša od srednjeveške, ker je stonela na celim

Nova ekspedicija na severni tečaj.

S podporo ameriških znanstvenih ustanov bo marca meseca letos kapitan Wilkins poletel na severni tečaj z dvema letali sistema Fokker, ki sta opremljeni z vsemi pripravami za nameravane znanstvene preiskave. Te dni bo odpotovala ekspedicija na skrajno severno točko ameriške celine, odkoder bo marca meseca odletela proti severnemu tečaju. Slika nam predstavlja kapitana Georgea H. Wilkinsa ob mikrofonu ameriškega brezžičnega aparata, po katerem se poslavlja od javnosti.

nemškem narodu, ki si je hotel na ta način zgraditi pot do Adrije. S tova vojna jim je prekrila načrte, ker smo dobili lastno narodno državo, ki je preprečila nemške nakane. In če nam v naši državi ne gre vse po volji, ne gre vse tako, kakor bi bilo dobro, pomislimo, kaj je prinesla država na šolskem polju tudi nam Slovincem. Baumov članek pa je za nas zgodovinski dokaz, da spodbuja Stajersko društvo ni avtohtono, ampak da ga je umetno vzdrževal in deloma na novo ustvaril v zadnjih desetletjih pred svetovno vojno nemški Schulverein. Dokazal je to nemški schulvereinski bojevnik sam.

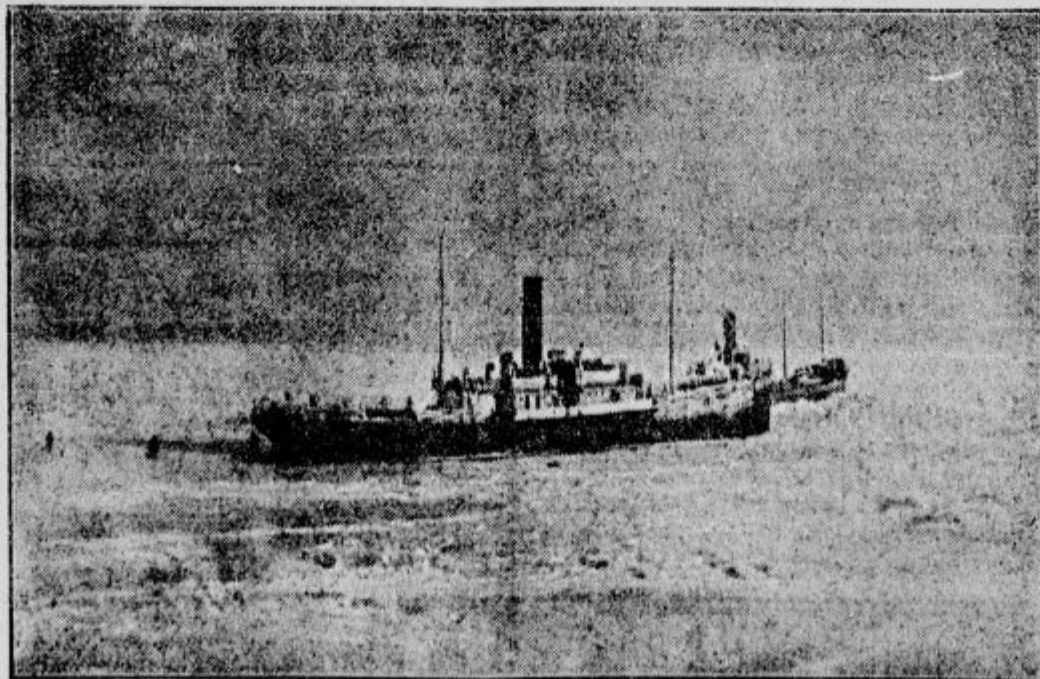
Šolstvo in vzgoja

Slabe izkušnje s koedukacijo. V Ameriki je v mnogih drž. šolah uveden sistem skupnega pouka obeh spolov. Brooklynski dnevnik »Brooklyn Eagle« je razpisal pred kratkim na starše vprašanje, kakšne izkušnje imajo s tem sistemom. Iz odgovorov, ki jih sedaj objavlja navedeni list, je razvidno, da večina staršev s skupno vzgojo dečkov in deklic v srednjih šolah nikakor ni zadovoljna. Štiri petine odgovorov se glasi v tem zmislu. Neki oče izjavlja, da je njegov sin zaporedoma obiskoval obe vrsti šol: državno s skupnim in versko zasebno šolo, ki skupni pouk načelno odklanja. Če primerjamo obe šoli, piše oče, moramo dati drugi vrsti odločno prednost. Kot glavni razlog za svoje stališče navaja večina staršev, da skupna vzgoja dečkov in deklic dovaja do neprestane raztresenosti. Neka mati piše: »Odkar hodijo moji otroci v šolo s skupno vzgojo obeh spolov, so mnogo bolj nedostojni nego preje. Sploh v koedukaciji ne najdem nobene koristi in menim, da imajo dečki in deklice tudi izven šole dovolj prilike za norčije.«

Naše prireditve

Opereta »Kovačev študent« je privabila v nedeljo dne 14. febr. v Društveni dom v Trbovljah mnogo prijateljev lepega petja. Igralci so vse pevske točke rešili zadovoljivo in se morajo brez izjeme vsi pohvaliti. Kako so bili obiskovalci igre zadovoljni se razvidi iz tega, da so po igri vsi ostali v dvorani, kjer so se nadalje poštono med seboj prijateljsko zabavali ob sviranju godbe na lok. Na pustni torek se igra »Kovačev študent« ob 7 zvečer ponovi in bodo pri tem prišli na svoj račun oni, ki so ponavljanje igre zahtevali.

Naročajte »Slovenca«!

Neprostovoljni počitek.

Moštvo dveh parnikov, ki sta v Vzhodnem morje zamrznila, uporablja neprostovoljni počitek za sprehode po ledu.

Inž. Mato Schneller,
pom. direktorja drž. železnice
Ljubljana.

Zveza Slovenije z morjem.

Pristaši t. zv. Klodič-Hrovatovega načrta za zvezo Kočevja z reško progo preko Lukovdola na Vrbovsko sever so v zadnjem času začeli agitirati z veliko propagando za to zvezo. Za ta načrt skušajo pridobiti javnost s tem, da kritikujejo načrt zveze Kočevje-Brod Moravice, navajajoč take neutemeljene argumente, ki nikakor ne odgovarjajo resnici. Naj mi bo torej dovoljeno, da ne le kot železniški strokovnjak, marveč tudi kot sin onega kraja, ki ga poznam prav dobro v vseh podrobnostih, v kratko izrazim svoje mnenje o tem zelo važnem vprašanju, in da zavrnem navedbe gg. kolegov Klodiča in Hrovata glede kritike t. zv. Musilove proge.

Ker načrt Kočevje-Lukovdol-Vrbovsko sever, žal, še ni izdelan v detajlu, mi je torej zelo težko primerjati oba načrta drug ob drugem v detajlu, in se zato omejujem le na splošno presojo.

Proga Kočevje-Brod Moravice je po gradbeni direkciji popravljenem Musilovem načrtu dolga 50,5 km. Proga Kočevje-Lukovdol-Vrbovsko sever 44,74 in do Broda Moravice 57,7 ter je torej daljša za 7 km. Priključna postaja za progo Kočevje-Lukovdol-Vrbovsko sever ne obstoja, marveč jo je treba znova vzpostaviti, ker se priključuje na odprti prog, ali pa se mora napraviti poraben tir od pribl. 4 km do postaje Srbske Moravice. Stroški za to priključno postajo Vrbovsko sever bodo vsakakor večji kot oni za priključek Brod-Moravice.

Glede vzpona v obeh načrtih je gradbena direkcija vzela za načelo, naj bi ti vzponi proti morju (Reki), ne imeli več kot 16 ‰, proti zaledju pa največ 25 ‰, ker le-ti odgovarjajo vzponom na sedanji prog Karlovac-Reka.

V tem smislu sta popravljeni oba načrta i Musilov i Klodičev ter ni razlike v tem vprašanju. Dolžina vzpona, najsi je že 10 km ali 24 km, pa je za trakijsko službo brez pomena. Zakaj torej gospodje kritikujejo Musilov načrt glede tega, če za to ni nobenega razloga? To ni več objektivnost, marveč nekaj povsem drugega, o čemer nočem govoriti.

Glede stroškov obeh prog navaja g. inž. Klodič, da bi le-ti znašali za Musilovo progo 380 milijonov, za Klodičovo pa 345 milijonov dinarjev.

Gosp. inž. Musil, ki ga smatram za dobrega strokovnjaka in presojevalca, je izračunal stroške svoje proge na 27 milijonov zlatih kron ali na današnjih 290 milijonov dinarjev. Gosp. inž. Vasković celo trdi, računajoč po lastnem izkustvu, pridobljenem v zadnjem času ob gradbi železnice v naši državi, da bi stroški za zgradbo proge Kočevje-Brod Moravice znašali približno 205 milijonov. Če vzamemo povprečen proračunov g. Musila in g. Vaskoviča, bi ta proga stala približno 250 milijonov dinarjev, kar bi znašalo nekako 5 milijonov za km. Ta cena povsem odgovarja sličnim železnicam, ne pa 380 milijonov, kakor to trdi g. Klodič. Del reške proge med Srbskimi Moravicami in Skadrom je stal l. 1870.—1873. brez zgornjega stroja in visoke stavbe, približno 120.000 goldinarjev = 240.000 zlatih kron = 2.700.000 dinarjev za tekoči kilometer. Za svojo progo trdi g. inž. Klodič, da bi znašali stroški 345 milijonov. Če vzamemo, da bo predor »Lovnik« stal najmanj kakih 100 milijonov in most preko Kulpe pri Radencih 30 milijonov, bi se že s temi stroški pokril polovico stroškov za Musilovo progo.

Velika prednost Musilove proge je tudi ta, da bi se dela na tej prog mogla mnogo hitreje izvesti, nego na Klodičevi. Saj g. Klodič sam priznava, da bi dela za predor »Lovnik« trajala približno štiri leta. Naravno, da imajo tudi interkalarni obresti pri takih delih važno vlogo.

Vsak strokovnjak ve, v kakem razmerju stoji stroški velikih predorov napram stroškom malih do 500 metrov dolgih predorov in kako rastejo stroški za tekoči meter z dolžino predora.

Ako računamo za predore do 500 metrov dolžine na Musilovi prog tekoči meter po 900 zlatih kron, bi stroški za predor »Lovnik«, približno 5 kilometrov znašali 1800 zlatih kron za tek. meter. Stroški za zgradbo predora bi bili tudi zato dražji, ker bi se vrzane zaradi enosmernega pada nivelete in odvoda vode moralo izvršiti samo enostransko. Iz tega razloga je smešno primerjati vsoto dolžine predorov v tem in onem načrtu. G. Musil je izračunal, da bi stroški za vse predore na njegovi prog znašali približno 11 milijonov zlatih kron, računajoč pri tem pri manjih predorih po 900 zl. kron za tek. meter, pri predorih preko 1000 metrov pa 1100 zlatih kron. Po Musilovem načrtu je večina predorov izpod 500 metrov dolgih. Več jih je zelo kratkih od 30—100 metrov, drugi so 200—600 metrov, in le trije predori presegaajo za nekaj dolžino od 1000 m. Predor »Lovnik« bi stal sam približno 9 milijonov zlatih kron, skupno z ostalimi pa več kot vsi predori na Musilovi prog.

Ista stvar je tudi s primerjanjem mostov. Most preko Kulpe pri Radencih s svojimi 300 metrov dolžine in 95 metrov višine bi pogotil mnogo več denarja, nego vsi mostovi na Musilovi prog. G. Klodič sam trdi, da bo stal most pri Radencih najmanj 30 milijonov dinarjev, vsi mostovi na Musilovi prog skupaj pa bi stali približno le 24 milijonov dinarjev, torej bodo cenejši kot en sam Klodičev most.

Gg. kolega Klodič in Hrovat navajata kot glavni argument, češ da je zemljišče od Broda do Broda Moravice plazovito in da je že to dovolj tehten vzrok, da se ta načrt zavrne. Svoje navedbe utemeljujejo s tem, češ, da so se na sedanji prog Brod-Moravice-Skrad-Delnice ugotovili taki plazovi in da so se morali sanirati.

Glede tega imam zelo dobre podatke, ker je bil moj oče l. 1870. do 1873. podjetnik pri gradbi tega dela reške proge. Zato navajam to-le: Pri gradbi železnice Karlovac-Reka je hotel madžarski žel. erar mnogo varčevati. Zaradi tega varčevanja se dela niso izvršila tako kakor bi se morala. Odvod vode v jarkih pri Zrnovcu in Sušicah se ni izvršil, pa tudi propusti se niso napravili v zadostni izmeri. Posledica tega varčevanja je bila, da se je voda, ki ni imela zadostnega odтока, upijala v nasipni material, ga zmečala in se je zato na teh mestih pojavilo znižanje nivelete. Temu torej ni bilo vzrok plazovito zemljišče, ker takega ni bilo, marveč nestrokovnjakovo odvajanje vode. Naravno, da se je ta pogrška morala pozneje popraviti, napravili so se globoki propusti in s tem sanirali prog.

Že sama konfiguracija vsega zemljišča z globokimi jarki nam kaže, da ni plazovito, ker bi se ti globoki jarki ne mogli leta in leta vzdržati v svoji današnji obliki, ampak bi bili vsaj deloma že zasuti.

Mnoga gozdna pota, ki vodijo skozi gozdnat predel »Čedanje«, ne kažejo nikjer sledu plazov, pa tudi debela bukova gozda se ne izpodgrezajo, ampak stoji trdno. Ko bi pa bilo zemljišče res plazovito, bi se to najprej pokazalo na drevju. Najstarejši ljudje, gozdni delavci in lovci, ki hodijo po tem predelu leta in leta, so ne spominjajo, da bi

¹⁾ Glej »Slovenec« z dne 14., 16., 20. in 29. januarja 1926.

bilo ted kod kakih plazov. Ne g. Musil ne njegovi inženjerji, pa tudi gg. inženjerji gradbene direkcije, niso ugotovili kod kakoga plazovitega zemljišča. Na dalje trdi g. inž. Klodič, če, da je Musilova proga lokalnega pomena in da je le deloma sposobna za tranzitni promet, če, ker se ne upošteva južno-vzhodnega dela Slovenije. Z dograditvijo zveze Strazha-Toplince-Kočeve, ki se sčasoma mora izvršiti, in ki je ne le za lokalni, ampak tudi za tranzitni promet potrebna, bo vzhodna Slovenija po najkrajšem potu zvezana s Kvarnerom. Ta proga, dolga 41 km, ker je v srednjegorskem terenu, bi stala približno 120 milijonov dinarjev.

Dokler se ne izvrši proga Strazha-Kočeve vrši bi se ves tranzitni promet vzhodne Slovenije (Stajerske) preko Ljubljane, ker je proga Zidani most-Ljubljana s svojim dvojnimi tirni in s svojim razširnim kolodvorom na Teznu zelo sposobna, da pritegne ves tranzit preko Ljubljane.

Tranzit južnovzhodnega dela Slovenije bi šel sedaj po progi preko Bubjarcev-Karlova, ki je sedaj v dobrem stanju in sposobna za večji promet. Le stvar dobre in zdrave tarifarne politike je, da se ti tarifi preko Ljubljane in Karlova za Sušak tako izenačijo, da bo onemogočena konkurenca z drugimi progami.

Za sedaj ni govora, da bi šel tranzit iz Avstrije in Češkoslovaške preko Ljubljane po naših progah na Sušak in v Split, ampak na Reko in v Trst, ker so ta pristanišča z ogromnimi stroški za vsak promet tako moderno urejena, da naša pristanišča za sedaj ne morejo priti pri konkurenci v v postev Italijani bodo svoje tarife na progi Rakete-Trst in Reka, da vzdrže obstoj Reke in Trsta tako znižali, da je nam tudi v tarifarne oziroma konkurenca nemogoča. Ta tarifna kampanja se najbolje vidi pri Nemcih, kjer jako interesirana Nemčija nudi vse mogoče tarifne ugodnosti, da navrne češkoslovaški promet v svoja pristanišča Hamburg in Bremen. Čehi bodo pošiljali svoje blago tja, kjer jim bo bolj konveniralo. Madžarski tranzit je šel že prej in gre še danes preko Zagreba na Reko ali preko Ljubljane v Trst.

Iz tega se vidi, da na teh novih progah ne bo mnogo mednarodnega prometa, pač pa bodo te proge v eminentnem interesu lokalnega in tranzitnega prometa Slovenije.

Moje mnenje je, da zaradi pomanjkanja denarnih sredstev in splošne tendence varčevanja v državnem gospodarstvu ne bo mogoče državi dovo-

liti tako ogromnih kreditov za zgradbo železnice za Slovenijo, kakor to zahteva Klodičev načrt Kočevje-Vrbovsko in Ormož-Vinica-Lukovdol. Morali se bomo zadovoljiti z manjšim. Iz tega razloga menim, da bomo dobili kredite za sedaj le za eno progo zveze Kočevja na reško progo. Klodičev načrt Kočevje-Vrbovsko brez zveze Ormož-Lukovdol, nima zmisla, dočim bi s te spojmo stalo uresničenje tega načrta več kot 500 milijonov dinarjev. Musilov načrt, ki začasno zadostuje, pa bi stal le 250 milijonov dinarjev.

Toda niso samo tehnični in finančni razlogi, ki govorijo v prilog zgradbi proge Kočevje-Brod Moravice, merodavni, marveč so tudi eminentno važni gospodarski interesi Slovenije in zapadnega dela Hrvatske, ki zahtevajo, da se ta proga zgradi.

Smatram in sem trdno prepričan, da se hrvatski poslanci v skupščini nikakor ne morejo otepati za Klodičovo progo, ki zapostavlja hrvatske dele onstran Kulpe, spajajoč enostavno le Lukovdol po predoru z reško progo, dočim ostaja najkrajši del brez železnice.

Klodičeva proga vodi po najsiromašnejšem delu Slovenije, kjer ni gozdov ne polja, ni trgovine ne industrije in je tudi za turizmo brez pomena.

Musilova proga pa vodi po krasnih in bogatih predelih ob Kulpi in po brodski dolini, po enem najlepših delov naše države, kjer bi se s to železniško zvezo razvila ne le trgovina, obrt in industrija, marveč tudi turistiški promet do Cebra in izviru Kulpe. Ta del naše domovine je bil doslej težko pristopen in zanemarjen.

Pa tudi za samo mesto Ljubljano ima ta zveza preko Broda na Kulpi velik pomen in veliko važnost, ker bo tako Ljubljana velik del gorskega kotarja pritegnila nase, in v svojo trgovsko sfero. Ze sedaj gravitirajo naši trgovci gorskega kotarja v Ljubljano, kjer kupujejo in krijejo svoje potrebe; kaj še le bo, ko se bo ta zveza zgradila.

Naši siromašni ljudje morajo iskati zaslужka v Ameriki in tujini, dočim bi se z eksploatacijo teh velikih gozdov dobilo dovolj zaslужka in bi s to zvezo oživel ves ta kraj.

Vsak, kdor pozna te kraje, mora se zavzeti le za zvezo Kočevja preko Broda na Brod Moravice, in moje globoko prepričanje je, da ta zveza najbolj odgovarja interesom vse Slovenije in zapadnega dela Hrvatske.

Ljubljana, meseca februarja 1926.

Gospodarsivo

Prodaja premoga in ljubljanska borza.

Ljubljana, 15. febr. 1926.

Pred 14 dnevi smo prvokrat poročali o akciji Gremija borznih senzalov, da bi se prodaja trboveljskega premoga vršila potem ljubljanske blagovne borze. Na tozadnji anketi v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo se je ta predlog pretresal dalje in, kakor smo takrat poročali, je imela borzna uprava stopniti v direkten stik s TPD.

Na drugi strani pa je prišla iz Zagreba vest, da se je že vršil ustanovni občni zbor nove družbe za prodajo premoga TPD. Nova družba bi prevzela sama prodajo vsega premoga TPD v celi državi in bi potemtakem odpadle dosedanje institucije za prodajo premoga. K ustanovitvi te nove družbe bi pripomnili, da bi morala imeti pravzaprav sedež v Ljubljani, podružnice pa v Zagrebu in Belgradu, ne pa da je centrala v Zagrebu, podružnica pa v Ljubljani. TPD ima svoj sedež v Ljubljani, ne pa v Zagrebu; ona je največje podjetje v Sloveniji, ne pa na Hrvatskem.

To postopanje TPD je vsekakor čudno. Čemu zopet je treba ustanavljati družbo za prodajo premoga in sicer v Zagrebu, ko so vendar znane slabe izkušnje z dosedanjim prodajnim načinom? Čemu se je forsirala ustanovitev te družbe? Zakaj ne prodaja TPD

svojega premoga direktno ali pa potem ljubljanske borze, ko vendar ni pričakovati, da bo novi družbi uspelo prodajati premog po znižanih cenah? Mislimo, da je v interesu konzumentov, da dobe premog po nizkih cenah. Tu bi ravno pomagala direktna prodaja premoga ali pa prodaja potem ljubljanske borze.

Kakor čujemo, se pa bodo te dni vršili glede prodaje premoga na borzi razgovori med interesi in TPD. Nadalje imamo že danes zabeležiti prvo kotacijo premoga na ljubljanski borzi. Nudi se: premog kosovec (ca. 3500 kalorij fko vagon Novo mesto za 1 tona 170 Din v kockah 100 mm fko vagon Novo mesto 150, orehovec 50 mm fko vagon Novo mesto 140, zdrob fko vagon Novo mesto 130 in rovin premog fko vagon Novo mesto po 120 Din.

Vlada in banke v Češko-slovaški.

Češkoslovaško finančno ministrstvo je dne 22. januarja izdalo naredbo glede bančnega poslovanja. Iz te naredbe posnemamo par sledečih interesantnih podatkov:

Poslovni red.

Uprava banke mora odobriti vse posle, ki presegajo 1% delniškega kapitala. Prepovedane

so kupčije s člani upravnega in nadzorstvenega sveta, z uradnim, čeprav bi te nadzorstveni svet dovolil, nadalje je prepovedano posojanje kosov takim osebam. Prepovedano je: dajanje kreditov pod pogojem udeležbe na dobičku, prevzemanje denarnih vlog proti proviziji; kredite, ki presegajo 10% lastnih sredstev (= kapital in bilančne rezerve), mora posebej odobriti nadzorstveni svet.

Glede likvidnosti določa zakon: 15% vlog na knjižice mora biti kritih z gotovino pri emis. banki, čekovnem uradu ali pri tuzemskih bankah, ki so upravičene sprejemati hranilne vloge na knjižice ali pa v državnih bonih, devizah, valutah in zapadlih kuponih. V okvirju tega mora biti nato 8% v gotovini ali naloženo pri notni banki. Do leta 1930 se trpe še izjeme glede te določbe.

Nakup lastnih delnic je prepovedan; za prodajo lastnih delnic je dovoljena doba 6 let; po tej dobi morajo vse delnice biti prodane. Lombard lastnih delnic je dovoljen do 60% borznega kurza ev. do 40% tekočih tržnih in cenjenih cen. Ves lombard lastnih delnic ne sme presegati 20% celokupnega števila delnic. Tudi za izvršitev teh določb je dovoljen 6 leten rok.

Stalna udeležba kapitala pri podjetjih je dovoljena samo do 1/3 lastnih sredstev, ne vstevši med to trajno udeležbo na borzi notiranih delnic. Za likvidacijo preko te meje idečih udeležb je ravnotako dovoljen 6 letni rok.

Kontrolni oddelek banke mora vsak mesec nadzorstvenemu svetu in direktoriju poročati o svojem poslovanju.

Nadzorstveni red.

Določena je sestava in poslovanje nadzorstvenega sveta, ki mora s skrbnostjo rednega trgovca nadzorovati upravo banke in zasledovati vse njene kupčije. Poročati mora o poročilih kontrolne komisije vladnemu zastopniku. Nadalje mora prekontrolirati račun-ske zaključke in poročati občnemu zboru. Poleg tega mora sodelovati o gotovih kreditih (članom uprave, uradnim in o kreditih nad 10% lastnih sredstev). Nadzorstveni svet odobruje službene pogodbe z člani predstojništva in z vodilnimi ravnatelji. Če n. pr. predstojništvo ne odpravi od nadzorstvenega sveta odkritih nedostatkov, more nadzorstveni svet sklicati občni zbor.

Izkaz o stanju Narodne banke z dne 8. februarja 1926. (Vse v milijonih dinarjev; v oklepaju razlika napram izkazu z dne 31. januarja.) — Aktiva: metalna podloga 441.3 (— 5.8), posojila: na menice 1135.6, na vrednostne papirje 160.2, skupaj 1295.9 (— 14.0), račun za odkup kronskih bankovcev 1152.9, račun začasne zamenjave 348.1, državni dolg 2966.3, vrednost založenih državnih domen 2138.3, saldo raznih računov 651.1 (— 71.2), skupaj 8994.2; pasiva: glavica 28.4, rezervni fond 7.4, bankovci v obtoku 5824.8 (+ 41.5), račun začasne zamenjave 348.1, državne terjatve 122.4 (— 13.1), obveznosti po žiru 295.7, po raznih računih 152.2, skupaj 447.9 (— 119.5), vrednost založenih državnih domen 2138.3, ašija 75.5, skupaj 8994.3. Obrestna mera je ostala neizpremenjena.

55. poročilo Hmeljarskega društva v Žalcu. Zatec, C. S. R., 12. februarja 1926. Živahnejše povpraševanje je trajalo tudi v minulem tednu. Prodanih je bilo 400—450 stotov začetoma po 3750—3900, pozneje po 3900—4050, danes pa

Zobje beli in čvrsti
usta svoja in lepa
to je uspeh zobne paste

PEBECO

Za nego kože:

„PEBECO-Cold-Cream“

po 4150—4400 Kč za 50 kg. Končno razpoloženje zelo čvrsto, živahno povpraševanje, dvigajoče se cene. — Zveza hmeljarskih društev.

Gibanje obrtništva. V zadnjem četrtletju 1925 je bilo prijavljenih po statistiki zbornice za trgovino, obrt in industrijo 526 obrtnih podjetij, odjavljenih pa 260. V tretjem četrtletju lani je bilo 434 prijav in 225 odjav. Največ prijav beležijo čevljarji (85 in 31 odjav) ter šivilje (81 ter 13 odjav). — V teku celega leta 1925. je bilo prijavljenih 2078 obrtnih obratov, odjavljenih pa 1053 napram 1400 prijavam in 810 odjavam v letu 1924.

Češke pritožbe o prepočasnem transportu paketov v Jugoslavijo. Iz krogov češkoslovaških izvoznikov se čujejo pritožbe o počasnem transportu paketov iz Češkoslovaške v Jugoslavijo. Vzrok temu so dolgotrajne carinske manipulacije na jugoslovanski meji.

Indeks cen v januarju. Belgrajski »Pri-vredni Pregled« je izračunal indeks cen v veletrgovini za mesec januar. Celokupni indeks znaša 1595 napram 1640 v decembru prošlega leta in je torej padel za 2.8 odstotkov. Spremembe v posameznih skupinah so sledeče. V skupini poljedelskih proizvodov se je indeks dvignil za 0.8 odst., od 1478 na 1490, v skupini živine in živalskih produktov je padel za 2.2 odst., od 1895 na 1815, v skupini sadja in produktov se je dvignil za 4.4 odst., od 1477 na 1533, v skupini gradbenega materiala je padel za 1.3 odst., od 1774 na 1751, v skupini kolonijalnega blaga se je dvignil za 0.5 odst., od 1356 na 1363, v skupini industrijskih proizvodov pa je padel za 2.2 odst., od 1860 na 1823.

Drugi poznanjski velesojem se vršil od 2. do 9. maja 1926 v Poznanju, Poljska. Poznanj je kulturno, obrtniško in trgovsko središče zapadne Poljske ter ima najugodnejše komunikacije s severno, južno in zapadno Evropo kakor tudi z morjem. Poljska država je ravno kar srečno prestala težko krizo, po kateri je velesojem posebno priporočljiv za udeležbo in obisk naših uvoznikov in izvoznikov, ki jim je tu odprta najlepša pot, da se uvedejo v poljsko trgovino. Posebno imajo Jugoslovani sedaj, ko se bije lud carinski boj med Poljsko in Nemčijo, odprt poljski najširši delokrog. Pojasnila o udeležbi in obisku dajejo brezplačno vsi poljski konzulati v naši državi kakor tudi generalni zastopnik g. R. Golebiowski v Ljubljani, Stari trg.

Lombard obveznic vojne odškodnine. Poštna hranilnica je v teku l. 1925. izdala na

Barvne trakove, ogljeni-, povošeni-, kopirni papir, hakiografski zavitki in druge potrebščine pri Lud. Baraga, Seidenburgova ulica 6/1, Telefon št. 950

Otroka kapitana Granta.

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski pisal Jules Verne. — Poslovenil A. B.

— Naprej, dol! je zaklical, glejmo, da jih prehitimo, predno nam prerežejo pot!

Toda v trenutku, ko sta ubogi ženi vstajali, da napneta še zadnje sile, jih je Mac Nabbs ustavil, rekč:

— Ni potrebno, Glenarvan. Poglejte!

In res so vsi videli nerazložljivo spremembo, ki se je izvršila pri Maorih.

Naenkrat so opustili zasledovanje. Nehali so napadati goro, kakor da so dobili nasprotno povelje. Tolpa divjakov se je ustavila kakor se ustavi razburkano valovje pred neomajno skalo.

Vsi ti divjaki, ki jih je tako mikalo človeške krvi, so stali sedaj v vrsti na vznožju hriba. Tulili so in mahali z rokami, grozili s puškami in sekirami, a nihče ni stopil niti za korak naprej. Tudi njihovi psi so kakor prikovanj k tlem in samo srdito lajajo.

Kaj se je vendar zgodilo? Katera nevidna sila je zadržala divjake. Ubežniki so se spogledovali, ne da bi mogli razumeti, odkod vse to. Bili so se, da se čar, ki je zavladal nad Kajkumovim plemenom, v naslednjem hipu ne razprši.

Tu je John Mangles vzkliknil, da so se tovariši obrnili. Z roko je pokazal na majhno trdnjavo, ki se je dvigala na vrhu stožca.

— Grob glavarja Kara-tete! je zavpil Robert.

— Ali res, Robert? je vprašal Glenarvan.

— I seveda je, mylord, je ponovil Robert, saj ga poznam po...

Robert se ni motil. Petdeset korakov od njih, na najvišji točki griča, je nekaj sveže pobarvanih kolov tvorilo majhno ograjeno kolibo. Sedaj je tudi Glenarvan spoznal grob zelandkega glavarja. Slučaj je hotel, da so se na begu zatekli na hrib Maunganamu.

Lord in za njim vsa družba so se podali čisto na vrh prav do grobnice. Vanjo si prišel skozi široko odprtino, zastirto z zavesami. Glenarvan je že hotel stopiti v notranjščino Udupe, ko ga je hipoma vrgle nazaj:

- Divjak! je zajecjal.
- Divjak v tem grobu? je vprašal major.
- Divjak, Mac Nabbs.
- Kaj nas briga! Naprej!

Glenarvan, major, Robert in John Mangles so vstopili v ogrado. Tam je sedel Maor, oblečen v velik plašč iz formija. Poltema v Udupi ni dala, da bi mogli razločiti poteze na njegovem obrazu. Bil je na videz silno miren. Zajutrekoval je s kar največjim tekom. Glenarvan ga je baš hotel ogovoriti, ko ga je divjak prehitel in mu rekel silno ljubeznivo in v najčistejši angleščini:

— Sedite vendar, dragi moj lord, zajutrek vas že čaka.

Bil je Paganel. Ob teh besedah s ovisi pohiteli v Udupo in prileteli naravnost v objem vrliga zemljepisa. Paganela so zopet našli, Paganela so spot imeli! Zdelo se jim je, da je z njegovo osebo prišla rešitev. Začeli so ga spraševati, hoteli so izvedeti, kako in zakaj je dobri gospod Jakob na hribu Maunganamu. Toda Glenarvan je z eno samo besedo ustavil vsa vprašanja, ki jih je narekovala radovednost tako ob nepravem času.

— A divjaki? je vprašal.

— Divjaki, je ponovil učenjak in skomizgnil z rameni. Veste, to so lopovi, ki jih strašno zaničujem, ljubi prijatelji.

— Toda, ali ne morejo?...

— Ti tepci! Pridite, poglejte jih!

Vsi so šli za Paganelom, ki je stopil iz Udupe na prosto. Zelandci so bili še vedno na istem mestu. Obkolili so goro in strašno kričali.

— Vpite, tulite, izkričite si pljuča, bedasti nestoril je dejal Paganel. Sed vendar, da ne pridete nikoli sem gor!

— Pa zakaj? je vprašal Glenarvan.

— Ker je tu pokopan njihov glavar, ker nas ščiti njegov grob, ker je na gori tabu.

»Tabu«

»Da, prijatelji moji. Glejte, zato sem se zatekel sem gor kakor nesrečneži srednjega veka v azile (zavetišča).«

»Bog je z nami!« je vzkliknila lady Helena in povzdignila roke k nebu.

Gora je bila v resnici tabu, zato si vražni divjaki niso upali zasledovati begunce sem gor.

To za ubežnika sicer še ni bila rešitev, pač pa blagodejen odih, ki ga je bilo treba izrabit. Glenarvan je bil tako ganjen, da ni mogel spregovoriti besedice. Major je samo prikimal, na obrazu pa si mu mogel čitati resnično zadovoljstvo.

Sedaj pa, prijatelji moji, je povzel Paganel, če mislijo te zverji preizkušati svojo potrpežljivost na nas, se bridko motijo. Predno bo solnce trikrat zašlo, morajo ostati sami in z delnim nosom.

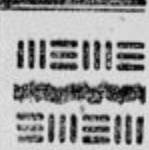
— Bežali bomo, je dejal Glenarvan, toda kako?

— Še prav nič ne vem, kako, je odgovoril Paganel, a bežali bomo na vsak način.

Tedaj so se tovariši spomnili, da bi radi vedeli za dogodbe gospoda Jakoba. Čudna stvar, dvakrat čudna za moža, ki je bil sicer tako zgovoren: treba mu je bilo takorekoč zvičajno izvabiti vsak odgovor. Mož, ki je tako rad pripovedoval, je odgovarjal na vsa vprašanja le previdno, izogibajoč se nečesa.

Kako so mi spremenili mojega Paganela? je pomislil Mac Nabbs.

In res ni bil obraz vrliga učenjaka nič več takšen kakor svoje dni. Mož se je skrbno zavijal v svoj široki plašč iz formija, kakor da se hoče odtegniti preveč radovednim pogledom. Njegova vidna zadrega, ko je bil govor o njegovih dogodiljih, ni ušla nikomur, toda vsi so bili toliko obzirni, da so se delali, kakor da ničesar ne opažajo. Sicer pa je bil Paganel zopet stari Paganel, kakor hitro se je razgovor zasukal na kaj drugega.

PREPOROČAMO »Cirilove knjižnice« v Mariboru 2. zvezek: dr. Lenard, »Slovenska žena v dobi narodnega preporoda«; 10 Din. — 4. zvezek: »Moje stie in moj sup-
nik«, Povest; 4 Din. — 5. zvezek: »Gladnišče«, Roman; 1. del 8 Din. — 6. zvezek: »Gladnišče«, II. del, 10 Din. — 7. zvezek: Wells; »Zgodba o nevernem človeku«, 7 Din. — KOL

PREPOROČAMO »Cirilove knjižnice« v Mariboru 2. zvezek: dr. Lenard, »Slovenska žena v dobi narodnega preporoda«; 10 Din. — 4. zvezek: »Moje stie in moj sup-
nik«, Povest; 4 Din. — 5. zvezek: »Gladnišče«, Roman; 1. del 8 Din. — 6. zvezek: »Gladnišče«, II. del, 10 Din. — 7. zvezek: Wells; »Zgodba o nevernem človeku«, 7 Din. — KOL

PREPOROČAMO »Cirilove knjižnice« v Mariboru 2. zvezek: dr. Lenard, »Slovenska žena v dobi narodnega preporoda«; 10 Din. — 4. zvezek: »Moje stie in moj sup-
nik«, Povest; 4 Din. — 5. zvezek: »Gladnišče«, Roman; 1. del 8 Din. — 6. zvezek: »Gladnišče«, II. del, 10 Din. — 7. zvezek: Wells; »Zgodba o nevernem človeku«, 7 Din. — KOL

PREPOROČAMO »Cirilove knjižnice« v Mariboru 2. zvezek: dr. Lenard, »Slovenska žena v dobi narodnega preporoda«; 10 Din. — 4. zvezek: »Moje stie in moj sup-
nik«, Povest; 4 Din. — 5. zvezek: »Gladnišče«, Roman; 1. del 8 Din. — 6. zvezek: »Gladnišče«, II. del, 10 Din. — 7. zvezek: Wells; »Zgodba o nevernem človeku«, 7 Din. — KOL

PREPOROČAMO »Cirilove knjižnice« v Mariboru 2. zvezek: dr. Lenard, »Slovenska žena v dobi narodnega preporoda«; 10 Din. — 4. zvezek: »Moje stie in moj sup-
nik«, Povest; 4 Din. — 5. zvezek: »Gladnišče«, Roman; 1. del 8 Din. — 6. zvezek: »Gladnišče«, II. del, 10 Din. — 7. zvezek: Wells; »Zgodba o nevernem človeku«, 7 Din. — KOL

PREPOROČAMO »Cirilove knjižnice« v Mariboru 2. zvezek: dr. Lenard, »Slovenska žena v dobi narodnega preporoda«; 10 Din. — 4. zvezek: »Moje stie in moj sup-
nik«, Povest; 4 Din. — 5. zvezek: »Gladnišče«, Roman; 1. del 8 Din. — 6. zvezek: »Gladnišče«, II. del, 10 Din. — 7. zvezek: Wells; »Zgodba o nevernem človeku«, 7 Din. — KOL

PREPOROČAMO »Cirilove knjižnice« v Mariboru 2. zvezek: dr. Lenard, »Slovenska žena v dobi narodnega preporoda«; 10 Din. — 4. zvezek: »Moje stie in moj sup-
nik«, Povest; 4 Din. — 5. zvezek: »Gladnišče«, Roman; 1. del 8 Din. — 6. zvezek: »Gladnišče«, II. del, 10 Din. — 7. zvezek: Wells; »Zgodba o nevernem človeku«, 7 Din. — KOL

PREPOROČAMO »Cirilove knjižnice« v Mariboru 2. zvezek: dr. Lenard, »Slovenska žena v dobi narodnega preporoda«; 10 Din. — 4. zvezek: »Moje stie in moj sup-
nik«, Povest; 4 Din. — 5. zvezek: »Gladnišče«, Roman; 1. del 8 Din. — 6. zvezek: »Gladnišče«, II. del, 10 Din. — 7. zvezek: Wells; »Zgodba o nevernem človeku«, 7 Din. — KOL

PREPOROČAMO »Cirilove knjižnice« v Mariboru 2. zvezek: dr. Lenard, »Slovenska žena v dobi narodnega preporoda«; 10 Din. — 4. zvezek: »Moje stie in moj sup-
nik«, Povest; 4 Din. — 5. zvezek: »Gladnišče«, Roman; 1. del 8 Din. — 6. zvezek: »Gladnišče«, II. del, 10 Din. — 7. zvezek: Wells; »Zgodba o nevernem človeku«, 7 Din. — KOL

podlagi lombarda obveznic vojne odškodnine za 15 milijonov dinarjev posojil. Kakor znano, daje poštna hranilnica taka posojila samo državnim uradnikom, penzionistom, duhovnikom in invalidom, katerih 800 se je v tem letu poslužilo te ugodnosti. Posojila so trimesečna po 8 odstotkov s pravico proročanja. Poštna hranilnica namerava razširiti ta posel, tako da bo mogla lombardirati te obveznice tudi ostalim državljanom.

Borza

Dne 15. februarja 1926.

Denar.

Zagreb. (Sklep.) Berlin 13.5825—13.5725 (13.56—13.57), Italija 229.03—230.23 (229.028—229.75), London 276.40—277.60 (277.25), New York 56.72—57.02 (56.90), Praga 168.22—169.22 (168.80), Dunaj 7.993—8.033 (8.015—8.025), Curih 10.9457—10.9857 (10.975).

Curih. Belgrad 9.125 (9.125), Budimpešta 72.75 (72.70), Berlin 123.60 (123.60), Italija 20.95 (20.94), London 25.25 (25.2475), New York 519.125 (519), Pariz 19.09 (19.20), Praga 15.375 (15.375), Dunaj 73.05 (73.05), Bukarešt 2.235 (2.245), Sofija 3.70 (3.65), Varšava 71 (70.50), Amsterdam 206.10 (208.10), Bruselj 23.60 (23.50).

Dunaj. Devize: Belgrad 12.465, Kodanj 185, London 34.51, Milan 28.58, New York 709.25, Pariz 26.09, Varšava 96.35. Valute: dolarji 709.50, angleški funt 34.45, lira 28.50, dinar 12.42, češkoslovaška krona 20.85.

Praga. Devize: Lira 136.45, Zagreb 59.58, Pariz 124.55, London 164.50, New York 83.70.

Vrednostni papirji.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 77—78.50, vojna odškodnina 276—280, zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 200—202, zaklj. 202, Lj. kreditna 200 den., Merkantilna 100—104, Prastredion 965—970, Slavenska 50 den., Kred. zavod 175—185, Strojne 125 bl., Vevče 110 den., Stavbna 90—100, Sešir 115 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 76.50—77, agrari 48—45, vojna odškodnina 280—281, febr. 273—274, Hrv. esk. 121—122, Kred. 130—132, Hipobanka 66.50—67.50, Jugobanka 105—106, Prastredion 965—975, Ljublj. kreditna 200 den., Slavenska 49—50, Srpska 144—145, Sešerana 410—445, Nihag 85 bl., Gutmann 800—810, Slavex 150—160, Slavonija 42.50—44.50, Trbovlje 375 den., Vevče 110 zaklj.

Dunaj. Podon.-savsko-jadr. 732.000, Zivno 799.000, Alpine 185.000, Greinitz 128.000, Kranjska industrijska 375.000, Trbovlje 484.000, Hrv. esk. 154.000, Leykam 158.000, Jugobanka 139.000, Mun-dus 965.000, Slavonija 54.000.

Blago.

Ljubljana. Les: Hmelovke, od 6 m naprej, brez letošnje rasti, debelina na spod. koncu 7—8 cm, fco naklad. post. 5 bl., bukovi hlodi, dolž. od

8 m naprej, deb. od 25 cm naprej, medja 35 cm, fco naklad. post. 225 bl., hrastovi hlodi od 2.70 m naprej, medja 35 cm, fco naklad. post. 480 bl., jelove deske, 25 mm, suhe, fco naklad. post. 500 bl., bukovo oglje, suho, vilano, la, fco naklad. postaja 2 vag. 80—80, zaklj. 80, brzojavni drogi, smreka, jelka, bor, od 8—12 m dolž., od 9—13 cm prem. na zgor. koncu, dobava v avgustu, fco Jesenice 270 den. — Premog: Premog kosovec (ca 3500 kalorij), fco vag. Novo mesto, za 1 tono 170 bl., premog v kockah 100 mm, fco vag. Novo mesto 150 bl., premog orehovec 50 mm, fco vag. Novo mesto 140 bl., premog zdrob, fco vag. Novo mesto 130 bl., premog rovní, fco vag. Novo mesto 120 bl. — Žito in poljski pridelki: Pšenica baška, fco naklad. post. 295 bl., pšenica smreka, fco vag. nakl. post. 290 bl., koruza času prim. suha fco vag. Postojna tranz. 155 bl., koruza času prim. suha, fco vag. slav. post. 128 bl., koruza času prim. suha, fco baa. post. 118 bl., koruza inzulanka, času prim.

suha, fco vag. medjim. post. 1 vag. 165—165, zaklj. 165, koruza, umetno sušena, fco vag. baška postaja 142 bl., koruza umetno sušena, fco vag. Postojna tranz. 182 bl., ječmen, 62 kg, fco vag. baška post. 155 bl., ječmen spomlad. pivovarn., 66-67 kg, par. Ljubljana 260 bl., oves rešetani, fco slav. post. 190 bl., oves semenski fco van. Čakovec 1 vag. 295—95, zaklj. 295, ajda domača, fco vag. prekm. post. 260 bl., rž domača, fco vag. prekm. post. 210 den., rž, 71-72 kg, par. Ljubljana 220 bl., proso rumeno fco vag. prekm. post. 210 bl., proso rumeno, medjimursko, fco Ljubljana 220 bl., otrobi drobní, pšenčni, par. Ljubljana 140 bl., ježice, zlatorumene, fco v. nakl. p. Vinkovci 115 bl., otrobi drob. pšen. fco vag. dol. post. 250 den., konoplja v steblih, fco vag. slav. post. 90 bl. — Gradbeni material: la Portlandcement »Salona-Tour«, fco vag. Solin: v jutavrečah po 50 kg 40 bl., v papirnatih vrečah po 50 kg 45 bl., v sodih po 150, 180, 200 kg 52.50 bl.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, dne 15. februarja 1926.

višina barometra 308.8 m

Opazovanja	Baro-meter	Toplota v C°	Rel. vlažn. v %	Veter in brzina v m	Oblat-nost 0—10	Padevin
kraj	čas					vrela možna v mm do 7h
Ljubljana (dvorec)	7	770.7	2.8	94	NE 1—2	10
	8	771.4	2.8	93	NE 1—2	10
	14	760.4	8.6	63	SE 1—2	3
	21	770.7	4.8	71	NE 2—4	10
Zagreb		770.7	6.0	84	SE 1—2	10
Belgrad		770.4	3.0	82	mirno	4
Sarajevo	8	770.2	2.0	68	E 2—4	6
Skoplje		769.3	4.0	77	W 2—4	10
Gruž - Dubrovnik		763.4	10.0	38	NNE 1—2	2
Praga	7	773.1	1.0	—	mirno	10

Barometer je reduciran na morsk gladino.

Pregled vremena od 7. februarja do 13. februarja 1926

(Podatki datirajo od 8. ure dotičnega dne.)

7. Azorski maks. se združuje z ruskim (Ust Sisolak 789). — Novi izrastek islandske depres. razsaja v okolici Baltika z jakimi vetrovi — (sneg) — in privablja mrzel val k Severnemu morju. — Gornji Italiji donša tirenska depres. precej dežja, nam malo. — Vedro je večinoma na SE Balkanu. Toplota v sred. Evropi raste, v ostalem pada.

8. Ruski anticiklon nagiblje h Kaspiškem m. (788) z jakim mrazom (v Kijevu sneg). — Jezik islandske depres. z deževnim vremenom (na Dunaju sneg) in E vetrovi zavzel srednjo Evropo. — Oblačnost je obča; dežuje v Primorju (Kotor 16 mm). Toplota pada povsod razen na Balkanu, kjer je topleje.

9. Močan ruski tlak NE od Moskve (785) valovi k nam in snežna meja že sega v južno Madjarsko. Pri nas deloma dežuje ob NE struji. — Islandska depres. je brez naglih prehodov in njeno vetrovje je zmerno. — Temperatura pada v srednji in E Evropi.

10. Včerajšnji maksimum se vzdržuje v Rusiji (781); njegovo prodiranje v naše kraje je zginilo in se pojavlja v večjem obsegu v Švediji. — Tirenska depres. širi svoj obseg v naše kraje, povzročuje »košavce«, široko, dviganje toplote in precej padavin v okolici Alp. — Skoraj povsod je oblačno; toplota popušča danes v NW.

11. Tirenska depres. krene v SE in donša Grški močne vetrove. Deževen je dan pri

nas posebno v N Italiji. — Ruski maks. se približuje k Črnemu morju (781). V vzhodni SHS burni vetrovi. — Obseg oblaknosti nespremenjen; temperatura se dviguje.

12. Ruski anticiklon (781) se počasi umika proti E. Vetrovi na E Balkanu pojačeni. — Tirenska depres. je nekoliko izpolnjena, obenem razširjena. — Na Spitzbergu nastopa novi minimum (742), ki oblažuje severnoruško zimo; smer mu je SE. — Oblačnost traja, deževno je na vseh koncih, največ v N Italiji; toplota v S nižja, v N višja.

13. Smer središča ruskega tlaka nesl-gurna. — Sredozem. depres. se polnjuje dalje in na Grškem so vetrovi vzlic temu dovolj jaki. Pri nas spodriva NE struja topli depres. zrak, iz katerega dobivata W SHS in Italija mnogo padavin. — Evropa pod oblaki, vedro malokje. — Toplota znižana v N.

Pregled toplote v gorenji dobi:

Spitsbergi	—6	—	—	—	—3	-21
Moskva	—23	-26	-22	—	—	-10
Varšava	—9	-7	-1	-2	2	-2
Odesa	0	0	-1	-7	—	-5
Sofija	—	2	3	4	5	2
Budapest	—	5	4	0	2	3
München	—	—	-2	0	-2	1
Berlin	—2	-5	-4	-1	—	-4
Stockholm	—2	-11	-4	—	-8	-6
Seydisfjord (Island)	—	—	7	—	4	5
London	—	7	7	—	2	3
Lyon	—	6	—	8	6	3
Madrid	—	—	—	—	4	6
Benetke	—	5	4	6	7	—
Paris	—	9	9	5	3	6
Rim	—	12	7	7	12	18
Messina	—	—	—	12	13	14
Atene	—	8	11	11	13	11
Aleksandria	—	14	16	12	14	12

Naznanila

Jugoslovanska kinološka zveza. Po § 4 saveznih pravil in na podlagi sklepa odbora seje z dne 11. febr. t. l. se sklicuje I. redni občni zbor Jugoslovanske kinološke zveze na dan 11. marca t. l. ob 20. uri zvečer, ki se vrši z običajnim dnevnim redom v restavraciji »Ljubljanski dvorec« v Ljubljani. Samostojne predloge je vložiti do 25. februarja t. l. na načelstvo, v roke g. dr. M. Pirca odvetnika v Ljubljani.

Cevljarska obrtna zadruga v Ljubljani naznanja, da se vrši pomagalska preizkušnja v nedeljo dne 28. februarja 1926. Tozadavne prošnje, katerim je predložiti učno izpričevalo ter izpričevalo o obrtno-nadaljevalni šoli, je vlagati najkasneje do 24. t. m. v zadrugnem lokalu, Hrenova ul. 4. — Načelstvo.

Zveza dobrovoljcev ima svoj redni občni zbor v nedeljo dne 28. t. m. ob 9 zjutraj z običajnim sporedom pri Mraku na Rimski cesti. — Odbor.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1.50 ali vsaka beseda 5 par. Najmanjši Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo višje. Za odgovor znak!

STROJNIK

se sprejme za lokomobil »Esterer«, zmogel tudi ključavničarskih in kovaških del. — Istotam se sprejme vesten in trezen ZAGOVODJA. — Ponudbe na POŠTNI PRIDAL LJUBLJANA št. 85.

Zastopstvo

kake večje trdke prevzamem za Slovenijo ev. za celo Jugoslavijo. Za v kraje, ki niso ob železnici, potujem z motorjem. Sem v Sloveniji vpeljan. — Ponudbe na upravo lista pod šifro: »Uspešno« št. 968.

Zdravo DEKLE

z dežele želi službo kot začelnica. Gre za hčrno ali »atakurico«, najraje v Ljubljani. — Nastopi s 1. marcem. Naslov pove uprava lista pod: 1034.

ZASTOPNIKA

ščemo v vsakem kraju. Pripravno za vsakočar. Potreben kapital 100.— Din. Lep zaslužek. Ponudbe pod »Postiranski zaslužek« na »Propaganda«, reklamna družba z o. z., Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II.

ISCEM

VINIČARJA

s 4 ali 5 osebami in sicer najmanj 2 moški osebi. Radi pogodbe ustmeno. Naslov je: JOŽE KUGL, Frankopanova ulica 14 v MARIBORU. 1028

Koncipijenta

s substitucijo — sprejme s 1. majem t. l. DR. FRANC FRLAN, odvetnik, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 4. 916

STAMPILJE

T. RABIČ

KOLOVOVSKA UL.

NAPRODAJ majhno POSESTVO, oddaljeno 20 minut iz Celja. Naslov v upravi lista pod št. 931.

Prodajalka

pridna in poštena. želi premeniti mesto. — Pismene ponudbe na upravo lista pod: »Nužno 1031«.

OPREMLJENA SOBA

se odda gospodični. Cena 200 Din. Naslov v upravi lista pod: 1036.

POZOR! POZOR!

OSTANKI za perilo tudij flanelasti, so napredni po polovici ali zelo znižani ceni. Ne zamudite ugodne prilike! Resljeva c. 30/L desno.

Zahtevajte povsod

INFICIN

ki zanesljivo in popolnoma pokaže mrčes (ščurke in ruse). Škatlja 250 gr. velja 15 Din. Ako ne pomaga, vrnem denar. — Pošilja po pošti.

Lekarna Krajčović,

Vakovar.

Svile in spomladanske klobuke od 120 Din naprej priporočam modni salon M. JEGLIČ, Ljubljana, Slovškova ulica 27. 758

NA OBROKE

dobijo

ČEVLJE

državni in zasebni namočenci pri M. TREBAR — Ljubljana — Sv. Petra cesta št. 6. 907

ODDA SE NA RAČUN

GOSTILNA

v bližini Ljubljane. V postev pridejo le poštene, zanesljive in izvežbane osebe. Pismene ponudbe na upravo lista pod: »Gostilna« 1010.

POLENOVKA

namočena, se dobi vsak dan v trgovini Kovačič in Japelj Ljubljana

Kongresni trg št. 19.

Mast Din 24.—

pristna domača, pri odjemu 5 kg 23 Din za 1 kg. Prečna ulica št. 8. 999

Krompir

zdrav in prebran, dobavi Kmetijska zadruga - Ptuj.

Zaradi pomanjkanja pro-

stora se ugodne proda

navijal.stroj

za motorni pogon in pogon na noho ter tudi več plešinskih STROJEV od št. 5—10 in široke od 20 do 45 cm. 1007

A. SUŠNIK

železnina

Ljubljana, Zaleška cesta

DRVA - ČEBIN

Wolferova ulica 17/II. - Telefon 56

REDKA PRILIKA!

šivalni stroji

po lastni ceni. Kdor si želi katerega nabaviti, naj si jih ogleda. Zaloge ne bo trajala dolgo. Po dogovoru na obroke!

Jos. Šelovin-Čuden

Ljubljana, Mestni trg 13.

STANOVANJE dobi

kdor odkupi pohištvo.

Naslov v upravi pod: 978

Priporočajo se dobra

štajerska vina

bela in rdeča, po Din 10.—, 12.— in 15.— za liter. Čez ulico in tudi za domače prireditve v malih sodekih ali velikih steklenicah. Pokusi se lahko v kleti. GRAJSKA KLET, Mestni trg št. 13 v Ljubljani. 951

Tovarna PAPIRJA

liče strokovne moči.

Cenji, ponudbe z ozna-

čenjem dosedanjih name-

ščenj in prepisi pripravi

pod šifro: »Za-7659« na

»PUBLICITAS« d. d. —

Zagreb, Gunduličeva 11.

MED. UNIV.

dr. Andrej Korenčan

ordinira od 9. do 11. in od 14. do 16. ure Maribor, Jurčičeva ulica 8—II.

Foto-aparat 6/9 cm

s prvovrstno optiko, se kupi. — Ponudbe z opisom in ceno na upravo lista pod »Aparat« št. 961.

V CELJU

ali v bližini, želi simpatična uradnica s 5.000 Din kavcije mesto. Ponudbe na upravo lista pod: »Uporabna« 1035.

Kuhinjsko emažirano

posodo

vseh vrst in dr. potrebščine, dobite najceneje pri tvrdki: A. VICEL, Maribor, Glavni trg št. 5.

Martin Remih

pletar-invalid iz Rajhenburga, ki je 1.1923 delal v Novem mestu, se prosi, da pošlje svoj naslov na STANE KASTELIC, Novo mesto.

Primerjajte delo in cene

in preverite se boste, da so izdelki poslovnih kn'ig Majstrov: K. T. D. v Ljubljani. Koperjeva ulica 6/II. Za gros. Brez konkurence. En detail.

Igra t. brezplačno v drž. vni razredni loteriji!

Radi reklame prodajamo naslednje dni partijo šatulj z našimi prvovrstnimi in poznanimi proizvodi. V vsaki 20. šatulji se nahaja no 1/2 srečke državne zadržne loterije, s čemer je vsakemu našemu odjemalcu dana možnost dobiti, poleg naše prvovrstne in cene parfumerije, v srednem slučaju se

1.000.000 dinarjev.

V zelo elegantni šatulji se nahaja: 1 velika steklenica Eau de Cologne prima, 1 Poudre des Perles Fines, 1 Crème Ninette, 1 Shampooing, 1 Dryodent-pasta za zobe in 1 parfumska esenca »Le Réve«.

Vse to za neverjetno nizko ceno

150 dinarjev

mesto 250 Din, ako nam pošljete denar vnaprej. (Po povzetju 5 Din več.) Inte.esentom dovoljujemo vsako kontrolo.

Srečke zamenjavamo na naše stroške do konca kola, vkolikor ne bi bile prej izrečane.

Parfums DRIAY, Paris

kraljevi SHS dvorni dobavitelj.

Pošljite denar takoj na naslov: DEPOT DRIAY, LJUBLJANA I/49, ker te številko šatulj omejeno.